

Дэпутатам Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь

Дарагія сябры! Сярдэчна вітаю вас з 10-годдзем Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Фарміраванне Палаты прадстаўнікоў як складовай часткі дзюхпалатнага Парламента стала вынікам волевыяўлення беларускага народа, які падтрымаў у 1996 годзе на рэферэндуме абноўленую Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь.

Тады перад Палатай прадстаўнікоў былі пастаўлены важныя задачы па фарміраванні сучаснага заканадаўства, вызначэнню надзейнага прававога механізму рэалізацыі канстытуцыйных правоў і свабод грамадзян.

Праз дзесяцігоддзе можна з упэўненасцю сказаць: Палата прадстаўнікоў адыграла як эфектыўны прафесійны заканадаўчы орган дзяржаўнай улады. Дэпутаты канкрэтнымі справамі пацвярджаюць свой высокі статус народных выбарнікаў.

І надалей вам, паважаныя таварышы, трэба будзе рашаць няёмка складаныя і адказныя задачы. Галоўная з іх — далейшае ўдасканаленне нацыянальнага заканадаўства, накіраванае на ўмацаванне прававых асноў нашага грамадства, стварэнне сапраўднай дзяржавы для народа.

Жадаю вам канструктыўнага падыходу да дасягнення пастаўленых мэтай, прафесійных поспехаў, мудрасці, аптымізму, здароўя і ішчасця.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Увага: «прамая лінія»!

ДАПАМАЖЫЦЕ ПАЗВАНОЧНИКУ

Як трэба паводзіць сябе, каб не пакутаваць ад болю ў спіне? Чаму захворванні пазваночніка з'яўляюцца такімі распаўсюджанымі, нават сярод маладых? Пра гэта і многае іншае, напрыклад, пра сучасныя аперацыі, якія робяць айчыннымі нейрахірургі, раскажа падчас «прамой лініі», якая адбудзецца ў рэдакцыі нашай газеты.

«УСЁ МЫ ДЗЕЛІМ ПАПАЛАМ»

Два аднолькавыя маленькія чалавечкі заўсёды прыцягваюць увагу навакольных. А калі такіх не адна, а чатыры пары, і ўсе вучацца ў першым класе Лагойскай БШ № 3?..

У історыі гэтай школы, ды і многіх іншых, не было яшчэ, напэўна, падобнага выпадку. Аднак такім падобным адно на аднаго вучням тут вельмі рады. Браты Коля і Вася Ганчаранкі, сёстры Аня і Вераніка Цімашэнькі, Арына і Ангеліна Марозавы, Насця і Каця Сакалоўскія — такія ж гарзлівыя, шумныя і непаседлівыя, як і іх аднагодкі. І таксама, як астатнія, стараюцца добра вучыцца і даведацца шмат новага.

— Спачатку мне цяжка было адрозніваць, хто ёсць хто, — расказвае настаўніца пачатковых класаў К.С. Патапенка. — Праўда, бацькі стараліся дапамагчы мне ў гэтым, апранаючы дзяцей у рознае адзенне. А потым я і сама стала ўжо вызначаць, хто з маіх падлапечных больш спакойны, разважлівы і наадварот, бо як ні дзіўна, пры знешнім спадабенстве характары ў бізняз абсалютна розныя.

На здымку: Ксёнія Сяргееўна і яе вучні.

10 ГАДОЎ ПА ШЛЯХУ СТВАРЭННЯ

Выступленне Старшыні Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь У.М. КАНАПЛЁВА на ўрачыстым сходзе, прысвечаным дзесяцігоддзю Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь

Паважаны ўдзельнікі ўрачыстага пасяджэння!

Дазвольце сярдэчна вітаць вас у Авалянай зале Парламента ў дзень святкавання дзесяцігоддзя Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Нам асабліва прыемна быць у гэты дзень разам з вамі — нашымі сабрамі і калегамі.

Дзесяць гадоў. На першы погляд, тэрмін невялікі. Аднак у цяперашні час працуе ўжо трыццаць спіканых заканадаўцаў, а значыць, назіраюцца пэўны вопыт і ёсць падстава падвесці вынікі.

У гісторыі нашай краіны, у лёсе кожнага беларуса гэтыя дзесяць гадоў былі надзвычай важнымі. Гэта быў час фарміравання дзяржаўнасці, якая адпавядае духу і спадзяванням беларускага народа.

За гэтыя гады Беларусь адбылася як суверэнная, дэмакратычная краіна, якая дынамічна развіваецца. Разам з ёю адбыўся Парламент, які стаў прафесійным і эфектыўна дзеючым заканадаўчым і прадстаўнічым органам.

Гэта быў няпросты шлях. Давайце ўспомнім: мы набылі незалежнасць, калі эканоміка краіны перажывала перыяд спаду з прычынай разрыву вытворчых сувязяў, зніжэння ўзровень жыцця народа. Але замест пошукі шляхоў выхаду з крызіснай сітуацыі кіруючы Вярхоўнага Савета працягвалі займацца падзелам улады.

Пэраломным момантам у гісторыі суверэннай Беларусі стаў выбар народа на карысць курсу, прапанаванага Прэзідэнтам нашай краіны. На рэферэндуме 1996 года народ прагаласаваў за чэўрэдую Уладу, стабільнасць і законнасць.

У адпаведнасці з Канстытуцыяй быў сфарміраваны двухпалатны Парламент. Адмовіўшыся ад палітычных амбіцый, пустой дэмагогіі, Нацыянальны сход адразу ж прыступіў да работ над законам, у якім так востра мела патрэбу краіна.

У найкарацейшы тэрмін быў створаны прававы фундамент для эфектыўнага функцыянавання моцнай і, галоўнае, дэзядольнай дзяржаўнай улады. Рэальным зместам былі напоўнены канстытуцыйныя нормы аб правах і свабодах грамадзян. Створаны ўмовы для аднаўлення эканомікі, забеспячэння грамадзянскай згоды, пераадолення сацыяльнай несправядлівасці.

Робата была нялёгкай, але яе вынік апраўдаў затрачаныя намаганні. Беларусь ужо ў 2001 годзе перайшла ў краін СНД дасягнула дакрызіснага ўзроўню развіцця. Свой уклад у гэты працэс унеслі і дэпутаты Палаты прадстаўнікоў.

Менавіта тады былі закладзены асновы прыярытэты работ дэпутатскага корпуса, наладжана яго эфектыўнае ўзаемадзеянне з усімі галінамі ўлады, дакладна ўрагуляваны і пераведзены на сістэмную аснову заканатворчы

ЖЫЦЬ КЛОПАТАМІ КРАІНЫ

Выступленне Старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Г.В. НАВІЦКАГА на закрыцці пятай сесіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь трэцяга склікання 20 снежня 2006 года

Паважаныя калегі, запрашаныя і журналісты!

Сёння мы падвядзём вынікі работы пятай сесіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь трэцяга склікання.

У рамках сесіі праведзена 7 пасяджэнняў, разгледжана 46 законапраектаў, у тым ліку ратыфікавана 13 міжнародных дагавораў і пагадненняў. Прыняты да ведама 10 дэкрэтаў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Новыя нарматыўныя прававыя акты накіраваны на дынамічнае развіццё беларускай дзяржавы.

У адобраным намі законе аб бюджэце на наступны год захавана яго сацыяльна накіраванасць. Рост агульнай сумы даходаў склаў 10,9 працэнта. Пры гэтым за кошт адмены надзвычайнага падатку і аб'явакозых адлічэнняў у дзяржаўны фонд саздайнічання занятаў будзе зні-

жана падатковая нагрузка на суб'екты гаспадарання. Істотныя змяненні і дапаўненні ўнесены ў нарматыўныя прававыя акты аб бюджэтнай класіфікацыі, мытнай палітыцы і бухгалтарскім ўліку.

У галіне канстытуцыйнага заканадаўства новае ўрэгуляванне атрымалі пытанні правядзення выбараў і рэферэндумаў.

Значная ўвага ўдзелена прававому забеспячэнню дзяржаўнага курсу на абарону інтарэсаў грамадзян. Так, у Працэсуальна-выканаўчым кодэксе аб адміністрацыйных правапарушэннях скарачана колькасць дзяржаўных органаў, якія накладваюць спланнаваныя штрафы.

У Грамадзянскай працэсуальнай кодэкс унесена норма аб правядзенні папярэдніх судовых пасяджэнняў. Яна дае магчымасць паскорыць тэрміны разгляду грамадзянскіх спраў. Адобраны таксама нарматыўныя прававыя акты, якія спрашчаюць рэгістрацыю нерухомых маёмасці.

Унесены змяненні ў Закон «Аб дзяржаўных дапамогах сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей». Для ўсіх жанчын устаноўлены адзіны памер дапамогі па догляду дзяцінаў да трох гадоў з разліку 65 працэнтаў бюджэту сярэдняга пражывальнага мінімуму.

Прававой рэгламентацыі падверглі асобныя пытанні пенсійнага забеспячэння дзяцей-сірот, трансплантаты органы і тканак чалавеча, арганізацыі музейнай справы і плагатнага навучання.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

75 ЛЕТ БЕЛОРУССКОЙ ЭНЕРГОСИСТЕМЕ: ОТ ИСТОКОВ ДО НАШИХ ДНЕЙ

Началом электрификации Беларуси считается 1894 г., когда Минская городская Дума приняла решение о замене в городе керосиновой освещении электрическим. Спустя год в Минске была пущена первая электростанция постоянного тока мощностью 200 лошадиных сил. Выработываемой электроэнергии хватало преимущественно на освещение главных улиц города и домов состоятельных горожан. В 1896 г. пущена первая промышленная электростанция Добрушской бумажной фабрики под Гомелем. В июне 1898 г. дала ток электростанция в Витебске, от которой была запущена первая в Беларуси и четвертая в России электрическая трамвайная линия.

В 1913 г. мощность всех электростанций Беларуси составляла 5,3 МВт, а годовое производство электроэнергии — 4,2 млн кВт·ч. В 1930 г. была введена в эксплуатацию первая очередь Белорусской ГРЭС мощностью 10 МВт, которая дала мощный толчок в дальнейшем развитии электрификации. Сооружение линий электропередачи напряжением 110 кВ на Витебск, Могилев и Шклов, а также напряжением 35 кВ — в Оршу, Дзуровно от этой электростанции позволило положить начало единому технологическому управлению комплексу — электростанция, электрические сети, потребители электрической энергии, что фактически стало основой создания в 1931 г. Белорусской энергетической системы.

Ее возглавило организованное 15 мая 1931 г. Районное управление государственных электрических станций и сетей Белорусской ССР — «Белэнерго». Уже к концу 30-х годов установленная мощность Белорусской энергосистемы достигла 129 МВт, а годовая выработка электроэнергии — 508 млн кВт·ч. В 1933 г. дала ток Могилевская ТЭЦ, а спустя год — Минская ГЭС-2. В этом же году была начата теплофикация Минска.

По окончании Великой Отечественной войны белорусская энергетика была практически полностью разрушена. После освобождения Белоруссии от немецких оккупантов мощность электростанций составляла всего 3,4 МВт. Но благодаря самоотверженному труду персонала энергосистемы и энергостроителей в кратчайшее время было

У БЕЛУРУСІ СЯРЭДНЯЯ ЗАРАБОТНАЯ ПЛАТА Ў СНЕЖНІ СКЛАДЗЕ КАЛЯ \$313

Аб гэтым паведаміў віцэ-прэм'ер Андрэй Кабякоў. Ён нагадаў, што прагнозы паказчыка на 2006 год складае \$300. «Бюджэтная сфера таксама значна падцягнуца да гэтага паказчыка, — сказаў віцэ-прэм'ер. — Чакаецца, што сярэдні заробак бюджэткаў у снежні складзе не менш як \$275—280 у эквіваленце». Андрэй Кабякоў адзначыў, што ў Беларусі дынамічна ўзрастаюць даходы насельніцтва і рэальная заработная плата. Так, прырост рэальнай заробатнай платы па рэспубліцы ў 2006 годзе прагназуецца на ўзроўні 15—17 працэнтаў адносна 2005 года.

Алена ПРУС, БЕЛТА.

30 тыс. МВА. Протяженность тепловых сетей составляет около 5 тыс. км. Энергосистема осуществляет в целом электро- и теплоснабжение народного хозяйства и населения Беларуси площадью 207,6 тыс. кв. км с населением 10 млн человек. В энергосистеме трудятся более 67 тыс. специалистов, в том числе более 45 тыс. человек в филиалах РУП областных энергосистем. Энергетический комплекс республики позволяет успешно решать задачу бесперебойного и надежного энергоснабжения отраслей народного хозяйства и населения Беларуси. 2006 год Белорусской энергосистемы как всегда завершает с высокими показателями. По ожидаемым результатам работы за январь—декабрь 2006 года конденсационно тепло — 37,05 млн Гкал, обеспечено выполнение доведенных показателей по энергосбережению и росту инвестиций в основной капитал. Для работников энергосистемы будет построено около 17 тыс. кв.м жилья.

Однако время неумолимо — стареют основные фонды энергетике, из-за чего снижается эффективность работы отрасли в целом. Поэтому дата 25 августа 2005 г. стала настоящей вехой в истории развития отечественной энергетики. В этот день был принят Указ Президента Республики Беларусь № 399 «Об утверждении концепции энергетической безопасности и повышения энергетической независимости Республики Беларусь и Государственной комплексной программы модернизации основных производственных фондов Белорусской энергетической системы, энергосбережения и увеличения доли использования в республике собственных топливно-энергетических ресурсов в 2006—2010 годах».

Главной государственной задачей является разработка также документы, определяющие стратегию развития энергетической отрасли, реализация которых позволила бы концептуально определить критерии энергетической безопасности страны и создать условия, при которых экономика и население республики смогли бы динамично развиваться. Суть Государственной комплексной программы вытекает из ее названия: это модернизация основных фондов энергетике — энергостанций, электротрических и тепловых сетей, энергосбе-

...ЧАС СЕЯЦЬ. І БАЧЫЦЬ УСХОДЫ

Што ні кажы, зіма, а тым больш канец снежня, не лепшы час для «падарожжаў» — кароценькі дзень. А вось шлях на гэты раз — быў доўгі. Ды і неметазгодны (спачатку здавалася): ехаць за бліжэй свет, на мяжу з Украінай, каб уручыць там сціплы веласіпед...

Але ж наш падпісчык, чытач (прычым досыць сталага веку) выйграў яго і атрымаць хацеў — дазваляе надвор'е цяпер карыстацца. Да таго ж мы даўно і дакладна ведалі, што Гомельшчына не Міншчына: не багата там нашых падпісчыкаў. У аддзяленні сувязі Шарпілька толькі два, прынамсі. Дык чаму б не туды нам і ехаць? Чаму не там расказаць пра газету і шукаць ёй новых прыхільнікаў?

...У сельскім Доме культуры было шумна і досыць шматлюдна: нас чакалі, скажам адразу, ну вельмі прыгожыя людзі! Прышлі на сустрэчу вучні і настаўнікі размешчанай па-суседству школы, паштавікі, вясцоўцы. Самыя смелыя з задавальненнем дапамагалі ўпрыгожваць залу, надзімаць паветраныя шарыкі. А ўжо як слухалі! І не папярэджвалі ж мы, што потым, напрыканцы сустрэчы, будзе віктарына, а (дзеці асабліва) з лёту «злавлі», запаміналі ўсё: і ўзрост «Звязды», і чаму яна так называецца, і якіх узначаліў удастоена, і на чым друкавалася ў гады Вялікай Айчыннай, і пра што піша зараз...

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Рэпартаж з колаў

Таким образом, сегодня энергетике имеют основополагающий документ, определяющий стратегию развития отрасли на период до 2010 г. Основное направление модернизации действующих генерирующих источников ориентировано на внедрение высокоэффективных парогазовых технологий путем газовой надстройки (с использованием уходящих газов в существующей схеме) на действующих паросиловых энергоблоках Березовской ГРЭС, Гомельской ТЭЦ-2, Гродненской ТЭЦ-2, Мозырской ТЭЦ, а также строительство новых парогазовых блоков по утилизационной схеме на Минской ТЭЦ-3, Минской ТЭЦ-5 и др.

Совершенствование оборудования на других источниках предполагает модернизацию проточной части турбин, замену устаревших и отработавших свой срок турбоагрегатов на аналогичные новые, но с улучшенными технико-экономическими показателями. Будет продолжено внедрение автоматизированных систем управления энергообъектами, установка паровых и газовых турбин в действующих котельных и превращение их в мини-ТЭЦ.

Увеличится количество мини-ТЭЦ, работающих на местных видах топлива. В ближайшее время будут введены электростанции такого класса в Вилейке, Пинске, на БелПЭС. Генерирующие мощности на местных видах топлива будут установлены на целом ряде котельных республике. На вновь строящихся ТЭЦ на твердых видах топлива будут предусмотрены совершенные технологии сжигания топлива в кипящем слое, установка высокоэффективных систем золоулавливания и подавления выбросов вредных веществ в атмосферу.

Энергетическая отрасль республики славит не только своими трудовыми достижениями. Большое внимание на энергетических предприятиях всегда уделялось и организации досуга работников. Многие коллективы художественной самодеятельности энергетиков известны во всей республике. Наверное, самый прославленный из них «Блiскавiца» филиала Гродненской Рэспубліканскаго унітарнаго прэд-

подготовил Александр БРУШКОВ.

МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ

ГАЗЕТА ДЛЯ ВЫБАРШЧЫКАЎ
І ДЭПУТАТАЎ
МЯСЦОВЫХ САВЕТАЎ

21 снежня
2006 г.
№ 45 (53)

ХТО ВАЛОДАЕ 5 ТЫСЯЧАМІ ПУСТУЮЧЫХ ДАМОЎ?

У Віцебскай вобласці не ўстаноўлены ўладальнікі каля 5 тысяч вясковых дамоў, дзе ніхто не жыве. Усяго ў Прыдзвінскім краі звыш 13 тысяч такіх будынкаў. Большасць іх гаспадароў заявілі мясцовым уладам, што збіраюцца прывесці будынкі і двараваы пабудовы ў парадак.

Сёлета ў рэгіёне было разбурана больш за 2,3 тысячы старых жылых дамоў. На разбор аднаго такога дома своечасова выдзялялася па 600 тысяч беларускіх рублёў. На месцах кіраўнікі Саветаў розных узроўняў адзначаюць, што ў большасці выпадкаў гэтай сумы дастаткова. У наступным годзе на разбурэнне старых прыватных дамоў плануецца выдзеліць мінімум каля паўмільярда рублёў. У гэтым накірунку заканадаўчая і выканаўчая ўлады супрацоўнічаюць паспяхова.

Надаўна старшыня Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў Аляксандр Ацясаў падняў наступную праблему: а што рабіць са шматпавярховымі дамамі (вышыняй у 2-3 паверхі), якіх шмат пабудавалі ў вёсцы ў савецкія гады? Большасць з іх не могуць быць адноўлены, але ж парадак іх разбурэння пакуль што не распрацаваны. А пры гэтым такія будынкі, мякка кажучы, кепска глядзяцца на фоне аднаўляемых вясковых вуліц. На жаль, ёсць пэўныя юрыдычныя праблемы, каб перадаць такія будынкі, напрыклад, прадпрыемствам. Яшчэ не кожны жадае патраціць вялікі грошы, каб аднавіць старыя «шматпавярхоўкі», бо працэс пабудавання новых. Ды і дзелавыя людзі, як паказвае практыка, пакуль што не вельмі зацікаўлены адкрываць вытворчасць у аддаленых і перспектыўных вёсках. Іншая справа — у аграгарадках.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

БУДНІ СЕЛЬСАВЕЦКІЯ ЛЮДЗЯМ —КАРЫСЦЬ, САБЕ ЗАРОБАК

Грошы, якія сёлета былі зароблены дзякуючы дапамозе вясковых уа ўборцы бульбы, Падароскі сельскі Савет дэпутатаў выкарыстаў так: па-першае, набылі лампачкі для вулічнага асвятлення, а па-другое, купілі і высадзілі ля сквера тую.

На Гродзеншчыне, у адрозненне ад іншых рэгіёнаў краіны, сёння не надта папулярныя камунальныя прадпрыемствы пры сельскіх выканкамах па аказанню паслуг на сельніцтве. Прычына, мажліва, у тым, што ў Прынямонні ад гэтай справы, як правіла, не адмаўляюцца сельгаспрадпрыемствы. Добра аснашчаныя тэхнічна, яны бяруць на сябе і клопаты аб прыватных сотках.

Зрэшты, рэаліі такія, што сельгаспрадпрыемства вырашае мноства сваіх вытворчых задач і ў яго не заўсёды «даходзяць рукі» да кожнага «прэсідзіянта» пытання. І тады вясковую трэба расплачвацца рублём альбо моцнаградуснай «валютай» з прыватнікам. Пры гэтым чым больша канкурэнцыя на рынку паслуг па апрацоўцы зямлі і г.д., тым, зразумела, лепей для кліента — і для яго кашалька, і з пункту гледжання своечасовасці выканання тых ці іншых работ. Дык хіба ж павінна тут мясцовая ўлада быць пачобным назіральнікам?

— Калегі з Мінскай, Брэсцкай і Віцебскай абласцей, з якімі ў мяне была магчымасць абмяняцца думкамі, ужо не першы год працуючы ў гэтым накірунку, — расказвае старшыня Падароскага сельскага Савета дэпутатаў Ваўкавыскага раёна Сяргей Дуброўскі. — І мяне гэта зацікавіла. Ідэю падтрымалі ў райвыканкаме, сельгаспрадпрыемства «Падароск» выдзеліла трактар, прычэпны інвентар, бульбасаджалку, а літаральна ў верасні купілі ў Лідзе новую бульбакалупку.

Малое ўнітарнае прадпрыемства пры Падароскім сельскім выканкаме яшчэ ў стадыі фарміравання, але першыя крокі абнадзеіваюць. Жадаючы скарыстацца «сельсаветаўскай» тэхнічай на ўборцы бульбы аказалася вельмі многа, паколькі расцэнкі былі значна ніжэйшыя, чым у прыватнікаў.

— Каб павысіць аўтарытэт мясцовай ўлады, хочам поўнасцю апрацоўваць прэсідзіяцкія ўчасткі адзінкім, са старэйшым, маламаёмным людзям і, у прынцыпе, усім жадаючым, — гаворыць Сяргей Дуброўскі. — Палезна-важліва чалавек — паехаў, выканаў работу, тут жа вылісялі яму чак і атрымалі грошы. У далейшым плануем аказаваць транспартныя і іншыя паслугі. Заробленыя сродкі будучы выкарыстоўваюцца на добраўпарадкаванні і іншыя надзённыя справы на нашай тэрыторыі.

Барыс ПРАКОПЧЫК,

Ваўкавыскі раён.

ДРУГОЕ НАРАДЖЭННЕ

БУДУЕЦЦА ВЁСКА З УСІМІ ВЫГОДАМІ

СНУЕ такое меркаванне (ва ўсім выпадку, неаднойчы даводзілася яго чуць), што дэпутацкая актыўнасць напрыканцы адведзенага тэрміну паўнамоцтваў пакрысе зніжаецца — людзі проста стамляюцца, таму і дазваляюць сабе «слабіну».

Алену Острыкаву, старшыню Цімкавіцкага сельскага Савета дэпутатаў, ведаю не першы год. Але «слабіну», якую яна магла б сабе дазволіць (усё ж — жанчына!), не заўважыла. Наадварот — два гады запар сельскі Савет выходзіў пераможцам раёна па сацыяльных паказчыках, за што і быў прэміраваны аўтамобілем «Волга». Для старшыні, якія не маюць навыкаў ваджэння, наяўнасць аўтамобіля звычайна ператвараецца ў праблему — каго пасадзіць на руль, калі стаўка вадзіцеля ў сельвыканкаме не прадугледжана? Алена Мечыславаўна гэта пытанне для сябе даўно вырашыла — яшчэ тады, калі давялося прыняць у спадчыну старэнькі «газік». Спачатку некалькі разоў яе падвозіў па справах муж, а потым не вытрымаў, сказаў: вучыся сама...

У жанчыне за рулём, пагадзіцеся, ёсць своеасаблівы шарм. Але калі за дзень намотваеш дзесяты кіламетраў, вырашаюцца праблемы грэйдзіравання дарог, вулічнага асвятлення, несанкцыянаваных звалак, новых агароджак і г.д. і да т.п., калі з раніцы наведваеш сям'ю, дзе дзядзька неабходна тэрмінова забіраць ад маці, а увечыры вырашаеш, у якую бальніцу адправіць паралізаваную адзіночку старою — тут ужо не да шарму. Для Острыкавай машына — сапраўды не раскоша, а сродкаў для паскарэння тэмпу жыцця. Дзякуючы ёй да мікрараёна — «новыя Цімкавічы» — дабіраемся за лічаныя хвіліны.

Вырульваем на роўную асфальтаваную дарогу. «Ну вось, глядзіце, хіба не прыгажосць?» — пытаецца яна, і ў голасе яна адчуваюцца ноткі задавальнення. Прама «па курсу» — новая катэджы. Кантраст са старою вёскай настолькі відавочны, што першыя пяць хвілін не можаш адвесці позірк ад геаметрычна расчарчваных заасфальтаваных вуліц, пляцовак для дзіцячых гульняў і яркіх,

амаль што цацачных домікаў. «Гэта, — гаворыць Алена Мечыславаўна, — наша будучыня. А там, — паказвае рукою ў бок старою вёскай, — наша гісторыя, нашы продкі, нашы карані... І наша душа».

— Пасля таго, як вас выбралі на гэту пасаду, вы напэўна ж, будавалі нейкія планы, думалі, з чаго лепш пачаць, а што адкладзі на потым...

— Пяць гадоў таму ў нас не было Дома культуры. Дакладней, існаваў напярэднябудаваны будынак. Заходзіў унутр — абцасы ў дзіркі правальваюцца... А за дарогу, якая пралягла праз Цімкавічы, было проста сорамна. Людзі з усёй рэспублікі едучы ў музей Кузьмы Чорнага (ён знаходзіцца ў цэнтры сельсавета), а тут, прабачце, скачучы на калдобінах і лужынах... Дарога знаходзілася на балансе сельскага Савета, а грошай на дарожнае будаўніцтва не было — ды яны і не выдзяляліся... Прышла я сюды ў красавіку 2001-га. Адраза напісалі пісьмо старшыні Мінскага аблвыканкама Мікалаю Дамашкевічу, абмінуўшы Капыльскі раённы выканкам (дзякую Бо-

гу, там не пакрыўдзіліся). Вобласць пайшла на сустрэчу, і ўжо да канца года мы перадалі дарогу на баланс ДЭУ.

Грошай на новы клуб, як вы разумееце, таксама не было. Заўваж, мясца пустыя будынкі магазінаў, якія знаходзіліся на балансе аблспажбысаюза... Звярталася туды двойчы — і двойчы атрымлівала адмову. Давялося зноў пісаць пісьмо на аблвыканкам ад імя жыхароў сельсавета — так і так, моладзі шмат, а клуба няма. Перадзіць нам былі магазін. І нас пацалі. 20 мільёнаў выдзелілі з раённага бюджэту, і 100 мільёнаў — у два этапы — з абласнога. І ўжо праз год Цімкавіцкі дом культуры адзначыў навааселле... Гэта калі расказаваеш, здаецца, што ўсё атрымалася хутка і лёгка. На самай справе ў дасягненні кожнай мэты неабходна настойлівасць. Некаторыя адзін раз пастакуаць у дзверы да вышэйстаячага начальства, атрымаюць адмову — і ўсё, сядзяць ціхенька, чакаюць, пакуль «само абломіцца». А не трэба сядзець. Адмовілі ў адным месцы — ідзі ў іншае. Бо пад ляжачы камень, як вядома, вада не цячэ... Па нашых цяперашніх мерках, Дом культуры ўжо малавата. Танцавальная зала ледзь умяшчае ўсіх жадаючых — на дыскатэку збіраецца па сто чалавек і болей. Глядзельная зала на 80 месцаў таксама запанаўца «пад завязку». На спектаклях нашага Народнага тэатра — аншлак...

(Заканчэнне на 2-й стар. «МС».)

ВЫБАР БЕЛАРУСІ

ДРУКАВАННЕ АГІТАЦЫЙНАЙ ПРАДУКЦЫІ — ТОЛЬКІ Ў МЕЖАХ КРАІНЫ

У цэлым па Беларусі кандыдатамі ў дэпутаты мясцовых Саветаў зарэгістраваны 23 791 чалавек (з больш чым 24 тыс. вылучаных прэзэнтантаў). Аб гэтым паведаміў сакратар Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенню рэспубліканскіх рэферэндумаў Мікалай ЛАЗАВІК.

У сярэднім па рэспубліцы конкурс кандыдатаў у дэпутаты — 1,1 чалавека на мандат. «На ўзроўні пасялковыя і сельскія Саветаў конкурс складае каля 1 чалавека на месца, на ўзроўні Саветаў гарадоў раённага падпарадкавання — 1,3, на ўзроўні Саветаў гарадоў абласнога падпарадкавання — 1,6, на ўзроўні абласных Саветаў — 1,4 чалавека. Самы вялікі конкурс — у Мінскі гарадскі Савет. Тут на 55 дэпутацкіх месцаў зарэгістравана 168 кандыдатаў, або 3,1 кандыдата на месца», — адзначае Мікалай Лазавік.

Прыкладна 44 працэнты зарэгістраваных кандыдатаў складаюць жанчыны. 7,3 працэнта кандыдатаў — моладзь ва ўзросце да 30 гадоў. Каля 48 працэнтаў тых, хто будзе змагацца за галасы выбаршчыкаў, — дзеючыя дэпутаты мясцовых Саветаў. 17 кандыдатаў, як паведаміў сакратар Цэнтрвыбаркама, маюць грамадзянства Расіі.

Гаворачы аб прычынах адмовы ў рэгістрацыі, Мікалай Лазавік адзначае, што «часам не верыцца, што людзі, якія маюць вялікі палітычны вопыт, вялікі вопыт удзелу ў выбарчых кампаніях, дапусцілі такія грубыя памылкі. У прыватнасці ў Мінску меў месца выпадак, калі кандыдат у дэпутаты вылучаўся ад працоўнага калектыву прадпрыемства, якое не размяшчае на ў акрузе, дзе ён вылучаецца. А выбарчае заканадаўства патрабуе, каб прадпрыемства знаходзілася ў акрузе, па якой вылучаецца кандыдат. Пры вылучэнні ад палітычных партый былі выпадкі, калі партыя вылучала беспартыйнага, чаго рабіць яна не мае права. Былі яшчэ больш недарэчныя памылкі, калі кандыдат у дэпутаты вылучаўся па адной акрузе, а подпісы збіраў сярод жыхароў іншай акругі. І шмат адмов з-за недакладнасці звестак, пададзеных у дэкларацыях аб даходах і маёмасці».

Мікалай Лазавік выказаў меркаванне, што многія з тых, каму было адмоўлена ў рэгістрацыі ў якасці кандыдата ў дэпутаты, скарыстаюцца сваім правам на абскарджанне гэтых рашэнняў тэрытарыяльных і акруговых выбарчых камісій. Спачатку незарэгістраваны прэзэнтэнт павінен звярнуцца ў вышэйстаячую камісію. Калі гэтая камісія не задаволіць яго патрабаванняў, ён мае права звярнуцца ў суд. «Думаю, да 21 снежня, калі будзе праходзіць пасяджэнне Цэнтрвыбаркама па падвядзенню вынікаў рэгістрацыі, павінны завяршыцца ўсе спрэчкі, і мы будзем мець укладзеную лічбу зарэгістраваных кандыдатаў па кожнаму Савету».

З моманту рэгістрацыі кандыдатаў у дэпутаты і да 13 студзеня ўключна (выбары адбудуцца 14 студзеня) кандыдаты маюць права праводзіць агітацыю ў выглядзе сустрэч з выбаршчыкамі, выступленняў па радыё, а таксама дэкларацыі і распаўсюджвання лістовак і плакатаў.

Згодна з заканадаўствам, кандыдаты ў дэпутаты Мінскага гарадскога, абласных, раённых і гарадскіх у гарадах абласнога падпарадкавання Саветаў маюць права на выступленне па радыё ў запісе працягласцю да 5 хвілін. Пры гэтым, як падкрэсліў Мікалай Лазавік, кандыдаты ў абласныя Саветы, якія маюць права на выступленне на абласным радыё, могуць пры жадаці выступаць на раённым радыё ў раёне, у якім знаходзіцца іх выбарчая акруга.

«Уся друкаваная прадукцыя павінна мець зыходныя даныя. Павінна быць дакладна пазначана, якое выдавецтва друкавала гэтую прадукцыю і якім тыражом. Акрамя таго існуе жорсткае патрабаванне: уся прадукцыя павінна друкавацца толькі ў Беларусі. Дадзеныя змяненні ўнесены ў выбарчае заканадаўства напярэдадні гэтай перадвыбарнай кампаніі. Бо мы мелі выпадкі (асабліва на прэзідэнцкіх і парламенцкіх выбарах), калі некаторыя кандыдаты заказвалі прадукцыю ў Расіі, краінах Балтыі, Польшчы. Такім чынам за бюджэтныя сродкі падтрымлівалі замежных вытворцаў у той час, калі ў нас дастаткова сваіх паліграфічных магутнасцяў. І больш правільна будзе загрузіць нашы вытворчыя магутнасці, каб і людзі мелі работу, і падаткі можна было атрымаць», — заявіў сакратар Цэнтрвыбаркама.

На вытворчасць друкаванай прадукцыі можна выкарыстоўваць толькі тыя сродкі, якія выдзяляюцца з дзяржаўнага бюджэту выбарчымі камісіямі. Для кандыдатаў у абласныя і Мінскі гарадскі Саветы выдзяляецца 8 базавых велічынь, у раённыя і гарадскія гарадоў абласнога падпарадкавання — 4, для кандыдатаў у дэпутаты пярэдняга ўзроўня — 1 базавая велічыня.

Сяргей КУЗНЯЦОЎ.

ПРАЙШЛІ НЕ ЎСЕ

Аб гэтым на прэс-канферэнцыі паведаміў намеснік старшыні Гомельскай абласной камісіі па выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў 25-га склікання Аляксандр УСАЎ.

А калі канкрэтна, дык 120 прэзэнтэнтаў у рэгістрацыі было адмоўлена. Прычыны тыповыя — памылкі пры зборы подпісаў і афармленні дакументацыі.

Такім чынам, за мандаты народных абраннікаў будучы змагацца: у абласны Савет 77 прэзэнтэнтаў са 108 вылучаных, раённыя Саветы — 840 (з 874), Гомельскі і Мазырскі гараветы — 105 (са 137). Бар'ер рэгістрацыі не змаглі пераадолець 23 прэзэнтэнтны на дэпутацкія мандаты сельскіх, пасялковыя і гарадскіх раённага падпарадкавання Саветаў.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ТЭМА ДНЯ

СКАНДАЛАЎ З НАГОДЫ АДМОВЫ Ў РЭГІСТРАЦЫІ НЕ БЫЛО

Пра вынікі рэгістрацыі кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў у Магілёўскай вобласці, пра ход перадвыбарнай кампаніі ў рэгіёне расказвае намеснік старшыні Магілёўскай абласной выбарчай камісіі Уладзімір БЕЛАНОГАЎ.

— Завершаны чарговы этап кампаніі па выбарах дэпутатаў у мясцовыя Саветы 25-га склікання. Акруговыя выбарчыя камісіі Магілёўскай вобласці зарэгістравалі каля 3360 кандыдатаў у дэпутаты. Сярод іх больш за 60 працэнтаў вылучылі выбаршчыкамі найбольш дэмакратычным шляхам збору подпісаў, крыху больш за 37 працэнтаў — працоўнымі калектывамі. І толькі 11 сваіх прадстаўнікоў вылучылі палітычныя партыі. Найбольшую актыўнасць тут выявіла КПБ, два прадстаўнікі — ад Рэспубліканскай партыі працы і справядлівасці, і па аднаму — ад ЛДП і АГП.

— Чаму палітычныя партыі вылучылі так мала кандыдатаў у дэпутаты? — У параўнанні з мінулай выбарчай кампаніяй актыўнасць палітычных партый сапраўды

— Яна адлюстроўвае працэсы і структуру нашага грамадства. У прыватнасці, сярод кандыдатаў больш за 43 працэнты — жанчыны. Больш за 7 працэнтаў — моладзь ва ўзросце да 30 гадоў. Такі нізкі працэнт маладых — гэта тыпова, і нам застаецца толькі спадзявацца, што ў будучым моладзь будзе браць больш актыўны ўдзел у выбарчых кампаніях.

Што датычыцца прафесійных рэдакцый больш дакладна і адназначна вызначае правільны вылучэння ад палітычных партыяў — для гэтага яны павінны мець свае мясцовыя структуры, і з гэтай умовай узніклі складанасці. Ну і да таго ж, верагодна, мясцовыя Саветы не прадстаўляюць для партыяў такога вялікага інтарэсу. У выніку з 17 палітычных партыяў, якія дзейнічаюць на тэрыторыі Магілёўскай вобласці, правялі сябе ў цяперашняй выбарчай кампаніі толькі 4.

— Якая сацыяльная характарыстыка кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў? —

— 76 чалавек не былі зарэгістраваны кандыдатамі ў дэпутаты. Прычыны адмовы — некерактнае афармленне лістоў па збору подпісаў, недакладная інфармацыя ў дэкларацыях.

Палітычныя партыі не паспелі альбо не здолелі аператыўна адрэагаваць на апошнія змяненні ў Выбарчым кодэксе

ці аб даходах і іншыя, якія абумоўлены Выбарчым кодэксам. Заўвагі, якія былі выказаны незарэгістраваным патэнцыяльным кандыдатам, яны ўспрынялі спакойна, скандалаў не было. І ўвогуле за ўвесь перыяд працы з 11 кастрычнікам у абласную выбарчую камісію паступілі толькі 4 скаргі. — 14 студзеня ў Магілёўскай вобласці трэба абраць 3223 дэпутатаў мясцо-

вых Саветаў розных узроўняў. Атрымліваецца, што цяперашнія выбары будуць практычна безальтэрнатывныя?

— Так, сярэдні паказчык — нямногім больш за 1 кандыдата на адну выбарчую акругу. Самая вялікая канкурэнцыя — у абласны і гарадскія Саветы Магілёва і Баўруйска. На 60 месцаў у абласным Саветце прэзэнтэнтуюць 83 кандыдаты, за 80 мандатаў дэпутатаў гарадскія Саветы абласнога цэнтра і Баўруйска будучы змагацца 130 чалавек. Найбольшая колькасць кандыдатаў на адну выбарчую акругу — 3, та-

кая ёсць у буйных гарадах вобласці — Магілёве, Баўруйску, Крычаве і Асіповічах. «Пустых» акруг няма, усюды ёсць хоць бы адзін кандыдат у дэпутаты. Канкурэнцыйная памяншаецца па меры «круху» да Саветаў пярэдняга ўзроўня — сельскіх і пасялковыя. Гэта, па-першае, няпростая грамадская праца, і ахвотнікаў на яе не так ужо і шмат. А, па-другое, трэба ўлічваць, што дэмаграфічныя праблемы ў

першую чаргу ўдарылі па сельскай мясцовасці. І пытанне кадравага забеспячэння, у тым ліку і мясцовых Саветаў, з'яўляецца сур'ёзнай праблемай.

— Пасля рэгістрацыі пачаўся перыяд агітацыі. Якая задача цяпер стаіць перад выбарчымі камісіямі?

— Трэба забяспечыць усім кандыдатам роўныя ўмовы для агітацыі. Маецца на ўвазе, прадэстаўленне памяшканняў, аднолькавага часу для выступлення на мясцовым радыё і іншае. За кандыдатамі ў дэпутаты застаецца права на сустрэчы ў працоўных калектывах, аднак па ўзгодненню з адміністрацыямі гэтых арганізацый і прадпрыемстваў. Ініцыятыўныя сустрэчы з выбаршчыкамі на адкрытых пляцоўках рэгулююцца патрабаваннямі Закона аб правядзенні мітынгаў і павінны быць санкцыянаваныя.

Участковыя выбарчыя камісіі павінны ўдакладніць спісы выбаршчыкаў. Гэта галоўная праца, якой яны сёння займаюцца. Яна аб'ёмная і няпростая. У Выбарчым кодэксе няма такога паняцця, як прап-

Гутарыла Ілона ІВАНОВА.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

«ДЫСТАНЦЫЯ» НЕ ДЛЯ СЛАБЫХ

У Брэсцкай вобласці зарэгістравана 3743 кандыдаты ў дэпутаты мясцовых Саветаў. Пяцьдзесят чатыры прэзэнтэнтны сышлі з перадвыбарнай дыстанцыі па розных прычынах. Адна прынялі такое рашэнне самастойна і напісалі адпаведныя заявы, іншыя атрымалі адмовы ад камісій, бо былі дэпутатамі грубыя памылкі ў пададзеных дэкларацыях або парушэнні пры зборы подпісаў.

Брэсцкая гарадская выбарчая камісія выдала дакументаў аб рэгістрацыі 78 кандыдатаў у дэпутаты гарадскога Савета. У 12 выбарчых акругах зарэгістравана па аднаму кандыдату, у астатніх 28 — па два і па тры. Паводле слоў старшыні гарадской камісіі Васіля Снітко, дваццаць грамадзян не прайшлі працэс рэгістрацыі. Восем чалавек напісалі заявы аб добраахвотным сыходзе з дыстанцыі, а дванадцяткі камісія адмовіла з-за розных парушэнняў. Сярод кандыдатаў у гарадскі орган прадстаўнічай ўлады ёсць і пенсіянер 1942 года нараджэння, і 21-гадовы студэнт ВНУ. Большасць прэзэнтэнтны на дэпутацкія мандаты працуюць у сферы адукацыі і аховы здароўя, але ёсць і беспрацоўныя, будаўнікі, прадпрыемальнікі.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

БУДУЕЦЦА ВЁСКА З УСІМІ ВЫГОДАМІ

МАЛАКО — ПРЫВАТНАЕ, ІНТАРЭС — ДЗЯРЖАЎНЫ

(Заканчэне. Пачатак на 1-й стар. «МС»)
— **Кажуць, вам таксама пранаюваў ролю ў адной з пастановак. Чаму ж не пагадзіліся?**

— Спраўды, для першага (пасля вялікага перарыву ў дзейнасці нашага Народнага тэатра) спектакля складала было знайсці артыстаў. Ну і давялося рызыкнуць. На жаль, роля аказалася не мая — там трэба было сыграць легкадумную жанчыну. А ў мяне і знешнасць салідная, і сама я — сур'ёзная... Так што спроба не удалася. Але сваю лепту ў дзейнасць тэатра ўношу — пераключаю сучасныя п'есы на беларускую мову (я яе раней у школе выкладала). Вяскоўцы, дарчы, прымаюць спектаклі на «ура».

— **Здаецца, пяць гадоў — невялікі тэрмін, а шмат чаго за гэты час памянлася. Ды што там пяць... Вось я была ў вас два гады таму. А цяпер Цімкавічы не могу пазнаць...**

— У 2001-м сельскія Саветы ў прынцыпе не павінны былі займацца пытаннемі добраўпарадкавання і будаўніцтва — больш увагі надавалася рабоце з людзьмі. Сёння ж, наадварот, на сельскі Савет «наवेशна» столкі. Я і мае калегі — лічыце, гаспадарнікі. Адказваем за дарогі, святло, звалкі, агароджы, рынкі, скверы... Вось чакаем, калі з'явіцца прэзідэнцкі Указ, які дакладна вызначыць функцыі і абавязкі сельскіх выканкамаў. Сёння мы робім для людзей значна больш, чым пяць гадоў таму, і гэта ўжо ўспрымаецца як належнае. Глядзіце: за апошні час добраўпарадкавалі Чарнагубаўскія могілкі, вывезлі адтуль больш за сотню старых таполяў — такіх, што не абхатылі, зрабілі сучасную агароджу — невысокія слупкі, 520

метраў па перыметры. Людзі самі вызваліся дапамагчы, паўдзельнічаць у суботніках — натуральна, бясплатна. Мы наймалі толькі двух спецыялістаў, якія рабілі ніжнюю кладку для агароджы — і тое за мізэрную плату. У выніку ўся работа разам з матэрыялам абыйшлася сельвыканкаму ў мільён рублёў. А калі б пераклалі гэту справу на падрачніка, дык не ўпісаліся б і ў 7 мільянаў.

Раней на месцы нашага рынку стаялі пустыючы будынкі, пустазелле расло вышэй за дах. А дзе пустазелле, там і звалка. Мы знеслі гэты жах, пахавалі звалку, зрабілі капітальную падсыпку, каб у ямы не правальвацца, разбілі маленькі скверык і клумбы, паставілі арэлі і лавачкі, абсталявалі прылаўкі з навесамі... Самі, сваімі рукамі, пераварочвалі зямлю, з «падножнага» матэрыялу стваралі для людзей мінімальны камфорт. Я не хачу, не люблю хваліцца. Але рынак наш жыве — кожную нядзелю сюды наезджаюць гандляры з суседніх вёсак, палатак 15—20, людзі нсуць на продаж прадукты з уласнага падворка...

— **Ваш сельвыканкам быў адным з «першапходцаў» ў арганізацыі камунальнага ўнітарнага прадпрыемства... Ну і я, пайшоў справы?**

— Складанае гэта пытанне. Цяжка без дзяржаўных дадзенаў прыходзіцца. Мы большасць паслуг аказваем насельніцтву пасплатна — тыя ж пашы падшошваем, пустыючы сядзібы ў маленькіх вёсках, дзе жывуць адны старыя. Зімой расчысчаем вуліцы — зрабілі такую рыдлёўку-«самапал», прычэпілі спераду да трактара... Нармальна!.. Паколькі КУП мае статус юрыдычнай асобы, мы павінны рэгулярна плаціць работнікам фіксаваную зарплату. А прыбытак

у КУПа — сезонны, калі людзям трэба зямлю заараць, будыбу пасадзіць. Зімой жа — застой. Адкуль прыбытку ўзяцца?.. Зараз на дзяржаўным узроўні разглядаюцца пранаювы, каб усім наваствараным КУПам выдзялялі пачатковы капітал, тэхніку, пазабудавалі іх ад некаторых падаткаў... А што ж рабіць тым, хто даўно ўжо працуе? Тэхніка старая, прыбытак мізэрны... Больш тонка трэба падходзіць да падатковай палітыкі, таму што трымаюцца сённяшняе КУПы толькі на энтузіязме.

— **Вы, Алена Мечыславаўна, высковы чалавек і ўсё жыццё так ці інакш былі звязаны з вёскай. Як ацэньваеце ўзровень дабрабыту сваіх землякоў?**

— Я думаю, што ён паляпшаецца. Глядзіце — раней крыніцай даходаў вясцоўка была карова. Цяпер людзі кароў здаюць, таму што могуць пражыць і на зарплату. Скажам, у нашай гаспадарцы — ЗАТ «Капыльскае» — сярэдні заробак каля 500 тысяч. У аўтапарку — 400 тысяч. Нядрэнна зарабляюць вясковыя настаўнікі... Дадаецца да гэтага даход з прасядзібнага ўчастка, гаспадаркі... Сацыяльныя стандарты на тэрыторыі сельсавета выконваюцца на сто працэнтаў. У Цімкавічах патрэбы людзей задавальняюць некалькі магазінаў — гаспадарцы з прамтаварным, прадуктовым, хлебны і гароднінны. У наступным годзе з'явіцца яшчэ адзін у старой частцы вёскі, і магазін-кафэ ў новым мікрараёне — яго будуюць ЗАТ «Капыльскае». Паколькі ў гаспадарцы ёсць свой цэх перапрацоўкі, у магазіне можна будзе купіць каўбасы і вянціліну ўласнай вытворчасці.

Адоку людзей у нас практычна не адбываецца. Канешне, закончыўшы сярэднюю шко-

лу, моладзь едзе атрымліваць далейшую адукацыю. Але г і вяртаюцца многія. Такой з'явы, як пустыючыя хаты, у Цімкавічах няма — жылыя калюцыя. Ёсць нядаўна з Мінска пераехалі дзве маладыя сям'і. Адна ўжо засялілася, займаецца пераабсталяваннем дома. Другая афармляе дакументы. Ды і ў новым мікрараёне, дзе пабудаваны 41 катэдж, будуць жыць у асноўным маладыя людзі.

— **Вось з'явіцца аграгарадок і што, усе адразу вырашаць застацца ў вёсцы?**

— Я не хачу гаварыць пра іншыя сельсаветы, але ў нас застануцца многія. І справа не толькі ў новых доміках, хоць гэта велізарны падарнак ад дзяржавы, і маса праблем такім чынам здымаецца. Немаўлажна і тое, што людзі, якім выдзяляецца жыллё, ужо маюць працу ў ЗАТ «Капыльскае» — яго ж з'яўляецца і заказчыкам забудовы, так што з працаўладкаваннем пытанню таксама няма... Аздын домік выдзелі маладому ўчасткаму, яшчэ адзін — работніку культуры. Гэта ж не справа, калі вясковыя ўчастковы жыве ў райцэнтры, а на сваім участку бывае неваздыма. Ён жа павінен усё пра ўсіх ведаць, дыхаць нашым паветрам.

Вёска Цімкавічы поўнасцю газіфікаваная, аўтобусная зносіны з Капылём цудоўныя. Ёсць тут свой садок, сярэдняя школа, бальніца. У прынцыпе, нам пашанцавала.

Цімкавіцкая школа мастацтваў. Маладыя спецыялісты, выкладчыкі Наталля КУПРЫЯНЧЫК і Аляксандр КАРПОВІЧ.

тут свой садок, сярэдняя школа, бальніца. У прынцыпе, нам пашанцавала.

— **Але ж было ў некаторых гаспадарніках і такое: домік выдзелілі, чалавек пажыў год, потым звольніўся з працы, перабраўся ў сталіцу. А жыллё за ім засталася.**

— Жыллё ў новым мікрараёне — выключна сацыяльнае, і гэта абсалютна правільна. Працуе ў гаспадарцы — карыстаецца жыллём. Звальняецца — высяляецца. Калі і дзеці застануцца працаваць у гаспадарцы, жыллё пераходзіць да іх. Не застануцца — што ж, будучы шукаць новае, у іншых месцах. Па-мойму, гэта спра-вядліва.

Домікі выдзяляюць тым, хто стаіць на чарзе ў «Капыльскім» на паляпшэнне жыллёвых умоў. Гэта не абавязкова вядучы спецыялісты — жыллё ў новым мікрараёне давалі сёлетам і механізатарам, і даяркам. Былі цікавыя выпадкі — людзі адмаўляліся ад прыватнага жылля, каб атрымаць гэта, сацыяльнае — настолькі былі ўражаны высокай якасцю і прыгажосцю новых пабудов. Дарчы, сельскі Савет мае права хадзіць перад ЗАТ «Капыльскае» аб выдзеленыя жылльшчы. Напрыклад, цяпер мы хадзілічваем за сям'ю, дзе жонка — выхавальніца дзіцячага садка, а муж — свшчэннік. У іх трое дзяцей. І старшыня райвыканкама наша хадзілічтва паднісаў.

Ёсць, канешне, у гэтага «медыя» адваротны бок. Пахільныя людзі, вясцоўцы, якія ўсё жыццё адрацвалі ў калгасе, падыходзяць да мяне і пытаюцца: «Чаму ж маладым — усё і адразу? А нам?».. Ім крыўдна... Тлумачу, што робіцца гэта для будучыні вёскі, каб не вымерла, каб жыццё ў ёй працягвалася. Каб калі не старым — дык дзецім і ўнукам жылося лепш: з усімі выгодамі, з газам і водаправодам, з асфальтаванымі дарожкамі да самага дома, з цырульняй і хімчыстай... Хіба можна на моладзь з-за гэтага крыўдаваць? Жыццё ж не можа стаяць на месцы...

— **Алена Мечыславаўна, а вы хацелі б, каб вашы дзеці засталіся жыць у вёсцы?**

— Я была б не супраць, каб яны атрымалі вышэйшую адукацыю і вярнуліся сюды добрымі спецыялістамі. У нас ёсць усё, каб нармальна жыць і працаваць. Няма хіба што басейна. Але ён ёсць у Капылі — мы, дарчы, ездзім туды ўсёй сям'ёй.

Наталля КАРПЕНКА, Капыльскі раён.

«ГАД КРЫЛОМ» СЯРГЕЯ МІРОНАВІЧА У «Вялікіх Славенях» такі прынцып: усё павінна прыносіць рэальныя грошы

Раней гэта гаспадарка мела даволі гучную назву — **ордена Працоўнага Чырвонага Сцяга калгас імя Кірава**. Пра «кіраўцаў» ведалі далёка за межамі Шклоўскага раёна. Яно і не дзіўна — сельгаспрадпрыемства ўпэўнена развівалася буйнаўтарна вытворчасцю. У свой час тут была нават свая вялікая качынная ферма, у год гаспадарка рэалізавала па 700—800 тон гэтага смачнага мяса. Карачэй кажучы, справы ў калгасе ладзіліся.

Цяпер гаспадарка называецца па-іншаму — закрытае акцыянернае таварыства «Вялікіх Славені» (такую назву мае адна з тэўжэйных вёсак). Яна ўваходзіць у лік 60 базавых сельгаспрадпрыемстваў Беларусі. Канешне, такі «рэйтынг» да мноства абавязвае. Скажу адразу — працаваць тут не развучыліся і не страцілі той вытворчай базы, якая карпатліва стваралася ў савецкія часы. Застаецца хіба толькі здагвадзіцца, якіх намаганняў гэта каштавала. Гаспадарка быццам бы і зараз жыве «пад крылом» Сяргея Міронавіча (былую назву не з'бяваюць) і зберагае былыя традыцыі. Факт застаецца фактам: «Вялікіх Славені» па-ранейшаму застаюцца адным з буйнейшых вытворцаў сельгасгаспадарчай прадукцыі на Шклоўшчыне. Перш за ўсё жывёлагадоўчай.

ноўшыя абсталяванне было выдзелена за кошт сродкаў фонду падтрымкі сельгасвытворцаў. А ўсё будоўля праводзілася за ўласныя грошы. Па практычна планавалася, што агульны кошт складзе 1,8 мільярд рублёў. Пабудавалі значна танней (за 1,2 млрд руб.), паколькі ўсе работы выконвалі сваімі сіламі. «Малочны» статак у гаспадарцы плануецца паступова нарошчваць — па 100 кароў кожны год. Ужо зараз для будучага «паступлення» рытухуюцца дадатковыя памяшканні. Для гэтых мэтаў прыстаюць памешчаны былы качынай фермы, дзе зараз праводзіцца рэканструкцыя. Усё робіцца з такім разлікам, каб пашы заўсёды можна было перапрафіляваць гэтае памяшканне пад іншыя мэты.

Зразумела, што земляробства тут поўнасцю скіравана на патрэбы жывёлагадоўчы. — Збожжа сеюм роўна столькі, каб накарміць пагалоўе, — заўважае кіраўнік ЗАТ «Вялікіх Славені» Мікалай Качаная. — А жыта і пшаніцу — вырошчваем на продаж, паколькі гэтыя культуры карыстаюцца попытам. Гаспадарка стабільна дася-

гае высокі паказчыкі па ўраджайнасці збожжавых. Сёлета, нягледзячы на даволі неспрыяльныя надвор'е, тут у сярэднім сабралі па больш чым паўсотні цэнтнераў з гектара. Жніво завяршылі першымі ў раёне, паспелі ўбораш да дажджоў. «Вялікіх Славені» сур'ёзна займаюцца кукурузай. Раней гэтую культуру тут увозілі не севлі. Пяць гадоў таму набылі кормавую культуру «Ягур» і адразу адваляў 200 гектараў пад «царыню палёў». Паступова палеткі пад кукурузу сталі павялічвацца — сёлетам засеялі ўжо 500 га. Шмат у чым дзякуючы гэтай культуры ўдалося паспяхова вырашыць пытанне з кармамі. У гаспадарцы закупляюць неабходныя дабавкі і робяць свой камбікорм. — Назапашваем кармоў на ўсю зімоўку, — кажа Мікалай Качаная. — А напрыканцы мая пачынаем даваць жывёле правяленае злёгнутае масу, якая ўтрымлівае цэлы набор пажыўных рэчываў. Штодня яе неабходна нарыхтоўваць па 100 тон.

Вытворчасць ялавычных прыносіць гаспадарцы хай невялікі, але прыбытак. Рэнтабельнасць складае 9—10 працэнтаў — так-

сама вельмі нядрэнны вынік, калі мець на ўвазе, што ў пераважнай большасці айчынных сельгаспрадпрыемстваў гэты накірунак стратны. У «Вялікіх Славенях» такі прынцып: усё павінна прыносіць рэальныя грошы. Паколькі багаты спонсараў гаспадарка не мае, то даводзіцца разлічваць толькі на ўласныя сілы.

Зараз у сельгаспрадпрыемстве працуюць 260 чалавек. Заўборачны комплекс «Ягур» і адразу адваляў 200 гектараў пад «царыню палёў». Паступова палеткі пад кукурузу сталі павялічвацца — сёлетам засеялі ўжо 500 га. Шмат у чым дзякуючы гэтай культуры ўдалося паспяхова вырашыць пытанне з кармамі. У гаспадарцы закупляюць неабходныя дабавкі і робяць свой камбікорм. — Назапашваем кармоў на ўсю зімоўку, — кажа Мікалай Качаная. — А напрыканцы мая пачынаем даваць жывёле правяленае злёгнутае масу, якая ўтрымлівае цэлы набор пажыўных рэчываў. Штодня яе неабходна нарыхтоўваць па 100 тон.

Вытворчасць ялавычных прыносіць гаспадарцы хай невялікі, але прыбытак. Рэнтабельнасць складае 9—10 працэнтаў — так-

У цэнтры аформілі сваю пласціцу — з ліхтарамі і акуратнымі газонамі. У мясцовай установе культуры зараз працуюць самыя розныя гурткі, можна нават і на шэйнінг запісацца. Перад вясцоўцамі часта выступала тэўжэйныя калектывы мастацкага дзейнасці «Славеніца», прыязджаюць з праграмамі і іншыя артысты. Узводзіцца і жыллё: паводле слоў Мікалая Качаная, да 2010 года плануецца пабудавач цэлы катэдж — 20—25 дамоў. Гэта таксама з усімі «гарадскімі» выгодамі.

— Адрэжэнне вёскі — рэальны факт, — лічыць старшыня Шклоўскага раённага Савета дэпутатаў Мікалай Яроміч. — На рэальнасць прадпрыемстваў аграпрамысловага комплексу зараз накіруваецца значныя інвестыцыі, сур'ёзна абнаўляецца тэхнічная база, актыўнымі тэмпамі ўзводзіцца камфартабельнае жыллё. Павелічэнне аб'ёмаў вытворчасці дазволіла адчувацца павысілься заробкі. Аднаўляецца і сацыяльная сфера. Усё гэта сведчыць аб тым, што на вёсцы працягваюцца станоўчыя перамены.

Мікалай ЛІТВИНАЎ, Шклоўскі раён.

РЕГИСТРАЦИЯ ПО ЭЛЕКТРОННОМУ «СЦЕНАРИЮ»

Каким образом будет упрощаться система регистрации недвижимого имущества для населения, корреспонденту «Местного самоуправления» рассказывает заместитель председателя Государственного комитета по имуществу Республики Беларусь Андрей Гебур:

— Сегодня готовится проект закона, который рассматривает внесение изменений и дополнений в закон о регистрации недвижимого имущества, прав на него и сделок с ним с учетом практики его применения. Эти изменения будут направлены на упрощение самой технологии выполнения работ внутри организаций. То есть предусматривается более плотное внедрение электронных документов, в частности за счет ухода от ведения регистрационных книг на бумажных носителях. Такая система позволит ускорить обработку документов при выполнении заказов людей и юридических лиц. По данному проекту закона изменяются различные подходы к подаче заявлений на регистрацию, — в смысле уточнений, кто может это сделать.

Данный документ начинает действовать с 1 января 2007 года. Этот указ распространяет свое действие только на предоставление и изъятие земельных участков в городе Минске и областных центрах юридических лицам и предпринимателям, желающим построить в этих населенных пунктах какие-либо здания и сооружения. При этом указ будет действовать только в тех случаях, когда на эти территории будут отсутствовать проекты детальной планировки районов застройки. В других случаях продолжает действовать указ главы государства № 58, который установил общую процедуру для всех территорий Республики Беларусь.

Кроме того, указ начинает действовать только в тех случаях, когда Минским горисполкомом или исполкомом областного центра принято решение о проведении аукциона с условиями на право проектирования и строительства, либо когда не требуется проведение аукциона на право заключения договора аренды земельных участков по указу № 58. Аукционы не надо проводить при предоставлении участков госорганам, сель-

хозорганизациям, лесхозхозяйственным, научным организациям для использования в целях сельского хозяйства, лесных нужд и по линии образования; при предоставлении участков юридическим лицам для строительства многоквартирных жилых домов, за исключением домов повышенной комфортности; при предоставлении участков гражданам, которые нуждаются в улучшении жилищных условий, для строительства и обслуживания жилого дома и в некоторых других случаях.

Указ № 67 предусматривает возможность проведения вступных аукционов. Решение об этом будет принимать соответствующий исполком, если будут отсутствовать перечисленные выше проекты.

Аукционы с условиями будут проводиться, если предоставление земельных участков сопряжено со сносом расположенных на них объектов. К примеру, если необходимо построить жилищный комплекс, а это будет сопряжено со сносом частного сектора в Минске. В этом случае будет проводиться аукцион с условиями, когда участник получит тот инвестор, который предложит самые приемлемые условия для города: по выплате компенсации гражданам, по благоустройству территории и по наиболее высокой цене за землю.

Указ утвердил положение о порядке предоставления земельных участков юридическим лицам и предпринимателям для строительства объектов в столице и областных центрах. Основная особенность положения заключается в том, что проектная документация на строительство объекта разрабатывается параллельно с документацией по отводу земельного участка. Это новшество позволяет существенно сократить сроки для начала освоения земельных участков. Специалисты предлагают, что в следующем году благодаря нормам указа № 67 в крупнейших городах страны значительно ускорится процесс строительства массового жилья.

Сергей КУРКАЧ.

ЗВЫЧАЙНЫ КЛОПАТЫ

КАЭФІЦЫЕНТ КАРЫСНАГА ДЗЕЯННЯ

Сёння сустрэць у электрыцы чыганыя не дзіва. Не стала выключэннем і мая паездка ў Асіповічы. За некалькі прыпынкаў да горада ў вагон заскочылі два хлопчыкі (на выгляд — гадкоўшасці). Худзенькія, мурзатыя, у панашанай (бачна, што з чужога пляча) вопратцы, а вочкі хітраватыя, так і «страляюць» па баках, выбіраючы сярод пасажыраў найбольш добразычлівых і падатлівых.

НОВОШТА ЦЫГАНУ ПРАПІСКА?

У Асіповіцкім раёне спраўды жывуць цыганы. Яны аблюбавалі населены пункт Верайчы, што на тэрыторыі Пратасевіцкага сельсавета, побач з чыгункай.

— Мясцовую прапіску мае толькі адна іх сям'я, — расказвае старшыня сельсавета Васіль Дрозд. — Астатнія самавольна засяліліся ў пустыючыя дамы (хтосьці з былых гаспадароў з'ехаў, хтосьці своечасова не ўступіў у спадчыну пасля смерці бацькоў, хтосьці прыязджае сюды толькі на дачны сезон). Самі цыгане заяўляюць, што занялі дамы з дазволу гаспадароў, аднак гэта пакуль немагчыма праверыць. Як немагчыма ўдакладніць і колькасць саміх пражываючых: учора мы з пакармынімі і мільяны прыехалі — сустрэлі адных, сёння — іншых. Заўтра хутчэй за ўсё з'явіцца новыя «кватэранты».

Натуральна, працягваюцца верайчоўскія «наваёслы» не спяшаюцца, хоць на тэрыторыі сельсавета знаходзіцца не адзін год. Побач чыгунка — назменная крыніца іх даходаў. Прабегліся па вагонах, дробязі «настралялі» — вось і папрацавалі. Натуральна, што

забіраюць у сацыяльны прытулак (у Асіповіцкім раёне такіх два).

ВЫЗНАЯ БРЫГАДА З ДАСТАЎКАЙ НА ДОМ

На тэрыторыі Пратасевіцкага сельсавета размешчаны 22 населеныя пункты і 2 ваенныя гарадкі. Працягваюць сельсавета — каля 50 кіламетраў. Натуральна, без транспарту старшыні было б няпроста дабрацца да аддаленых вёсак. «Першыя гады, калі я толькі заступіў на сваю пасаду, ездзіў па працоўных справах на сваёй асабістай машыне, — прызнаўся Васіль Іванавіч. — Потым раённы Савет «выбіў» нам «бузшынны» волгі, якія за чатыры гады выпрацавалі свой рэсурс. А сёлетам мы атрымалі новы Ваз 2107.

Акрамя Пратасевіцкага, новыя аўто атрымалі яшчэ 3 сельскія Саветы. Усяго на тэрыторыі раёна 10 сельскіх і 2 пасялковыя Саветы. І амаль усе яны сёння маюць аўта-транспарт. «У нас, як у прадстаўніцтваў мясцовай заканадаўчай і выканаўчай ўлады, цяпер ёсць магчымасць даехаць да кожнай вёскі, нават самай аддаленай, — гаворыць Васіль Дрозд, — своечасова заўважыць узнікшую праблему і аператыўна яе вырашыць».

«Пагалоўна матарызацыя» мясцовых Саветаў дапамагчыць арганізаваць у раёне новую форму працы з насельніцтвам — вызначыць сацыяльныя паслугі. На Асіповічыне іх пакуль 30. У тым ліку 5 — на тэрыторыі Пратасевіцкага сельсавета.

— Наш ФАП «Пратасевічы» абслугоўвае 12 вёсак, — распавядае Васіль Іванавіч. — У яго заагандыранай быў пуніўны жакет з дарожай, у некаторыя вёскі было нялёгка, калі гэта не дапамагала альбо бацькі нідзе не працуюць, дзяцей

бой бярэм урача-тэрапеўта з раённай паліклінікі, сацыяльнага работніка, прадстаўніка службы па надзвычайных сітуацыях. Выезд па часе «прывязваем» да графіка маршрута «бытоўка». Вось і атрымліваецца, што адначасова ў канкрэтных населеных пунктах заагандыраваўся цэлы брыгад рознапрофільных спецыялістаў на чале са старшынёй. Я праводжу прыём па асабістых пытаннях, медыцынскія выпадкі, цікавіцца здароўем, высілае рэцэпты, загадчыца ФАПа прадае лекі, пакарныя праводзіць тлумачальныя размовы, сацыяльны работнік гутарыць з мясцовымі жыхарамі, пры неабходнасці дае накіраванне ў раённы Дом ветэрана, дзе прадугледжаны сацыяльныя ложи для адзіночых старых.

З пяці дамоў сацыяльныя паслугі (ДСП) Пратасевіцкага сельсавета 3 размяшчаюцца ў хатах мясцовых жыхароў, адзін — у будынку сельсавета клуба, яшчэ адзін — у былым будынку ФАПа.

— Калі б мы распачалі гэтую справу яшчэ гадоў 10 таму, з памяшканнямі пад дамы сацыяльных паслуг праблем бы не ўзнікала, — тлумачыць Васіль Дрозд. — Сёння ж многія пустыючыя дамы сталі зусім старымі. У якасці выйсця старшыні сельскіх Саветаў дамаўляюцца з мясцовымі жыхарамі. Людзі пайшлі насустрэч і зараз дзве трэці ўсіх дамоў сацыяльных паслуг раёна месціцца ў прыватных хатах. Разумеюць, калектывны выезд цэлай брыгады мае куды большы каэфіцыент карыснага дзеяння», чым адзіночны візіт у вёску старшыні. Мясцовыя жыхары адразу вырашаюць некалькі розных пытанняў, не губляюць час, не бегаюць за кожным спецыялістам. Гэта вельмі зручная форма працы для ўсіх зацікаўленых бакоў.

У трыццацігадовым узросце сям'я Еўтушэнкаў мяняла горад на Няве, паўночную сталіцу Расіі, на вёску Навасёлкі ў Беларускай глыбіцы. У абодвух па тых часах была добрая зарплата, праз два гады павінны былі атрымаць кватэру, падрастаў сын.

Але ім, вясцоўцам па паходжанню (Уладзімір родам з Чарнігаўшчыны, Алена — з Гомельшчыны) усё чагосці не хапала, і калі зразумелі, што сумуюць якраз па прыродзе, па высокай гаспадарцы, па ўласнаму падворку, вырашылі: вернемся. На Украіну ці Беларусь. Сінявокая Беларусь украінца Уладзіміра Еўтушэнка прывабляла больш. Чым? Як патлумачыць ён мне, лясамі, грыбамі ды і наогул лепшым, чым дзе пасля распаду Савецкага Саюза, жыццём. Так у 1993 годзе яны апынуліся ў Ціхінах, дзе пасяліліся ў доме бабুলі — Алены Іванавічы — якая памерла. Адрамантавалі на свой манер жыллё, завялі гаспадарку — карову, качак, парсюкоў, курэй. Карова спачатку была адна, затым — дзве, а тры гады таму іх стала пяць. І зараз столкі ж. Догляд жывёлы клопатны, патрабуе шмат работы, і без адданасці справе, калі хоць чап дабіцца пуніўных поспехаў, тут не абысціся. Ды Еўтушэнкам да працы не прывыкаць...

Таму цяпкам заканамерна, што сярод малакадзатчыкаў раёна яны заўсёды ў лідары. Па выніках работы за трэці квартал Еўтушэнкаў занялі першае месца і атрымалі прэмію ў памеры чатырох базавых велічынь. А з пачатку гэтага года яны прадраді дзяржаве 23 тоны малака.

— У летні час за суткі я надойваю 120—130 кілаграмаў малака, — гаворыць Алена Іванавічы, а вось у гэтыя дні — 45—50.

Яе дапаўняе Уладзімір Мікалаевіч:

— Вядома, уласная гаспадарка дзе нядрэнны прыбытак. Без яе, хоць мы з Аленай Іванавічы працуем (яна — сацыяльным работнікам, я — рабочым комплекснай брыгады каледжа), не змоглі б набыць легкавушку, іншыя рэчы. Наогул хачу сказаць, што калі мець здароўе ды ахвоту працаваць, можна, асабліва ў нашым раёне, нядрэнна зарабіць. На тых жа каровах.

— Праўду кажа Уладзімір Мікалаевіч, — гаворыць старшыня Ціхініцкага сельсавета Савета Галіна Серабро. — Узяць хоць бы нашу зямлячку Ніну Зыкаву, якая, дарчы, у раённым спабрніцтве сярод здатчыкаў малака па выніках работы за трэці квартал ідзе следам за Еўтушэнкамі. Сёлетам яна здала дзяржаве больш за пятнаццаць тон, а летась наогул дваццаць чатыры. Не трэба забываць таксама, што людзі атрымліваюць грошы і за здадзены прыплод — цялушак і бычкоў.

Старшыня Рагачоўскага райсавета дэпутатаў Мікалай Кожанаў і галоўны інспектар па закупках і якасці сельгасгаспадарчых прадуктаў Анатоль Філіпаў расказалі, што ў тым жа Ціхініцкім сельсавета пяць кароў на сваім падворку трымае сям'я Ціхініцкіх Крышчэвіч, чатыры — Наталлі Нагуродскай і тры — Тамары Гаюкнай. Рагачоўшчына ўжо тры гады з'яўляецца лідарам у вобласці па закупках малака з асабістых падворкаў. «Дзякуючы чаму?» — спытаў я ў старшыні райсавета дэпутатаў Мікалая Кожанава і атрымаў адказ: дзейнічае не адзін ней

ПРАБЛЕМА РОСТУ

ПАРТА ДЛЯ ШКАЛЯРА

У магілёўскіх школах дрэннай мэблі больш няма, сцвярджаюць спецыялісты

Школьныя парты майго дзяцінства былі ўздоўж і ўперак спісаны формуламі і прызнаннямі ў канані, сцарапаныя «аўтографамі» і «ўпрыгожаны» шматлікімі шарбанкамі. Зусім сапсаваныя экзэмпляры на канікулах заклівалі звычайнымі шпалерамі і пакрывалі зверху таннай фарбай і лакам... Але гэта — факты 20-гадовай даўніны.

На жаль, новенькія парты і дошкі ўсё яшчэ прадмет мары для большасці магілёўскіх школ. Ва ўпраўленні адукацыі гарвыканкама гавораць, што няма такіх фінансавых сродкаў, каб у адзін момант аднавіць усю школьную мэблю і гадоў на 10 забыцца на гэту праблему. Бо заўсёды знаходзяцца «дзіркі», якія трэба латаць у першую чаргу. Напрыклад, сёлета частка бюджэтных сродкаў, у тым ліку і «мэблевых», была патрачана на рамонт даху ў школах, устаноўку проціпажарных датчыкаў, замену сантэхнічнага і халадзільнага абсталявання. Нядрэнна было б, канешне, дзе-нідзе замяніць пакрыццё падлогі, пакрыцьці плітку. Нягледзячы на ўсе цяжкасці, спецыялісты сцвярджаюць: за мэблю ў навучных установах абласнога цэнтру не сорамна, яна адрамантавана і знаходзіцца ў добрым стане! За апошнія некалькі гадоў школам Магілёва поўнасцю ўдалося пазбавіцца ад дэфіцыту вучнёўскай сталю, стулаў, а дзе-нідзе і дошак. Да сёлета года навуцальнага года для мясцовых школ набыта больш як 40 класкамплектаў на суму звыш 90 мільёнаў рублёў, 141 адзінка спецыяльнай мэблі для камп'ютарных класаў. Сярод тых, каму падфарціла, напрыклад, гімназія № 1 Магілёва, дзе з'явіліся 6 класаў з новенькімі партамі. У гімназіі-каледжы мастацтваў 4 кабінеты абстаўлены сучаснай мэбляй, якая рэгулюецца ў залежнасці ад росту.

Цяны на школьную мэблю напярэдня залічылі адзінкі за каўчэжы. Галоўны пастаўшчык вучнёўскай сталю, стулаў і дошак у Магілёўскай вобласці — магілёўскае гандлёвае прадпрыемства «Глобус-7». Яно рэалізоўвае мэблю вытворчасці прадпрыемства «Белвучкалектар» пры БДУ, сертыфікаваную і на 100 працэнтаў адобраную санітарнымі службамі. Паводле слоў дырэктара прадпрыемства Аляксандра Базуценкі, варыянт, які найбольш раскуляецца, — якасны камплект са стала і двух стулаў розных памераў і з крышкай з пастфармінту, аднак ён не рэгулюецца па росту. Ён абыдзецца пакупніку ў 120 тысяч

рублёў. Рэгулюемая мэбля даражэйшая на некалькі дзесяткі тысяч. Аднамесная парты (літвая стол і стул) каштуе ў межах 100 тысяч рублёў. У гэтым годзе, дарэчы, яны карысталіся поспехам у гімназіях горада. Але ў асноўным, гавораць у «Глобусе», школьную мэблю выбіраюць па прынцыпу «што танней», бо 70 працэнтаў пакупаць адбываецца за кошт сродкаў папярчальскага саветаў школ. А вось калі багатыя бацькі захоць памяняць сваім дзіцяці школьную парты ў індывідуальным парадку, то не змогуць гэта зрабіць — навошта выдзяляцца, лічаць педагогі, калі абнаўляць — то ўвесь клас. Самы правільны, з пункту гледжання медыкаў, варыянт парты (з нахленай паверхняй) школамі амаль не запатрабаваны — гэта ж 170 тысяч рублёў за экзэмпляр!

А вучнёўскай мэблэ стала крыху прасцей дзякуючы папярчальскім саветам, створаным ва ўсіх школах Магілёва. Дзякуючы ім у абласным цэнтры ўдалося абнавіць вучнёўскую мэблю на суму звыш 30 мільёнаў рублёў. Гэта добраахвотная справа бацькоў — здаваць грошы ці не, гаворыць Уладзімір Мацёўскі, але 5–10 тысяч рублёў у чвэрць, на яго думку, няшмат. Плюс — многім школам дапамагаюць шэфы. З гэтых грошай за два гады ЦШ № 23 удалося набыць больш за 10 новенькіх дошак, мэблю, рэкамплекты, абсталяванне. А ў мінулым годзе бацькі двух класаў гэтай школы ў складчыну купілі новы камплект мэблі для сваіх дзяцей, якія займаюцца ў розных змены ў адным кабінце.

— Ідэальна і эканамічна выгадна было б набыць мэблю з рэгулюемай вышыняй, — гаворыць Уладзімір Мацёўскі. У 23-й школе 11 такіх парты, але ўсе яны нямецкай вытворчасці, з «гуманітаркі». Самымі аптымальнымі падобныя парты называюць і ўрачы-гігіеністы. — Кожны вучань павінен быць забяспечаны рабочым месцам у адпаведнасці з яго ростам, станам здароўя, зрокам і сляхам. Прычым не толькі ў школе, але і дома, — лічыць загадчыца аддзела гігіены дзяцей і падлеткаў Магілёўскага зональнага цэнтру гігіены і эпідэміялогіі Вольга Паўловіч. — Але скажаць, што гэта правіла выконваецца на 100 працэнтаў, я, на жаль, не магу.

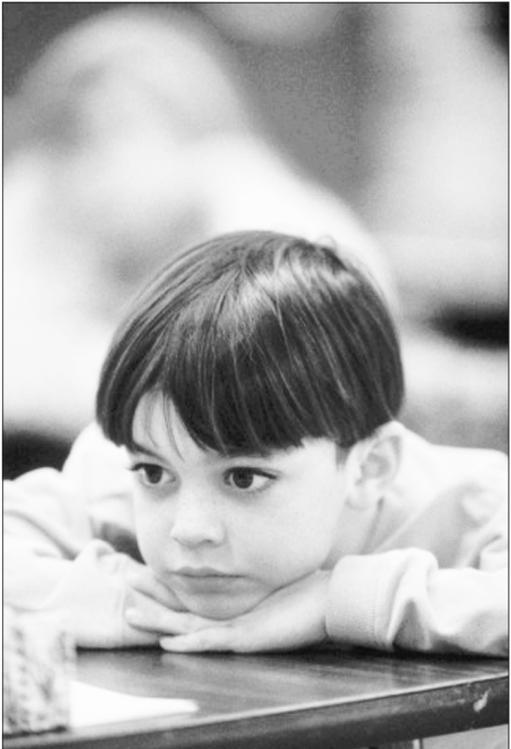
Паводле слоў Вольгі Паўловіч, асаблівых нараканняў са школьнай мэбляй у санслужбаў падчас комплексных праверак навуцальных устаноў не ўзнікала. Зрэдку, праўда, бацькі выказваюць незадавальненне па тэлефону то дошак, то парты... Вольга Паўловіч гаворыць, што ніводзін падобны зварот не застаецца без увагі. Праўда, за межамі таго, каб тэлефанаваць ў ўсемагчымыя інстанцыі, бацькам часам не пашкодзіла б узяць у рукі «наждачку» і фарбу і саміх выказаць праблему.

Наталля ВЯСЁЛКІНА.

Ва ўпраўленні адукацыі Магілёўскага гарвыканкама гавораць, што няма такіх фінансавых сродкаў, каб у адзін момант аднавіць усю школьную мэблю і гадоў на 10 забыцца на гэту праблему.

Некаторым школярам пашанцавала: у іх класах новыя дошкі — зялёныя, з белым «экранам» на зваротным баку, яны рассоўваюцца, пераварочваюцца, складваюцца, з асаблівай паверхняй, якую нават цвіком не сапсуеш. Такое школьнае задавальненне не з танных — каля 250 тысяч рублёў, а з асаблівым «прамудрасцім» — звыш 300 тысяч. Затое якасцю малакамплектных школы, як правіла, купляюць звычайна дошкі памерам метр на паўтара за 90 тысяч. Паводле слоў Аляксандра Базуценкі, за жывень «Глобус» рэалізаваў больш за 60 дошак і каля 200 камплектаў парты рознага тыпу. Але самыя іпулярныя сярод школ абласнога цэнтру лічаць рэкамплекты — новыя спілкі, сядзенні, крышкі і фурнитура для «вечных» металічных каркасаў стулаў і сталю. Яны каштуюць 50 тысяч рублёў кожны.

Дарэчы, рамонтант мэблі з пэўнага часу займаюцца і самі

Яшчэ некалькі гадоў таму, успамінае спецыяліст, падобныя санітарныя патрабаванні ў некаторых школах і зусім ігнараваліся. Настаўнікі закупілі адвольную мэблю па колеру і памеру — маўляў, каб прыгожы было, і «разбураць эстэтыку» нават па прадлісаным санітарных службаў не хацелі. А парты ў адным кабінце павінны ж быць не менш як трох памераў!

Паводле слоў Вольгі Паўловіч, асаблівых нараканняў са школьнай мэбляй у санслужбаў падчас комплексных праверак навуцальных устаноў не ўзнікала. Зрэдку, праўда, бацькі выказваюць незадавальненне па тэлефону то дошак, то парты... Вольга Паўловіч гаворыць, што ніводзін падобны зварот не застаецца без увагі. Праўда, за межамі таго, каб тэлефанаваць ў ўсемагчымыя інстанцыі, бацькам часам не пашкодзіла б узяць у рукі «наждачку» і фарбу і саміх выказаць праблему.

Наталля ВЯСЁЛКІНА.

Калі мэбля па ўсіх паказчыках, як нас запэўніваюць, быццам бы дацягвае да нормаў і стандартаў, то чаму, паводле даных медыкаў, колькасць захворванняў апорна-рухальнага апарату ў дзіцей да 18 гадоў у Магілёве павялічылася з 2002 па 2005 год на 3 працэнты?

Галоўны дзіцячы артапед Магілёўшчыны Міхаіл Міхавіч не лічыць, што падобныя парушэнні звязаны выключна з «няправільнай» мэбляй. Паводле слоў спецыяліста, сядзенне за маленькай партай, несумесна, парушае асанку ў рослага вучня, але сур'ёзнае скрыўленне пазваночніка наўрад ці выкліка. Нязручная мэбля, гаворыць Міхаіл Міхавіч, прыводзіць да хуткай стаўлення, а пры гіпадынаміі і павышанай нагрузцы дзіцей — гэта ўдар па іх здароўе і вучобе...

СТО ГАДОЎ? НЕ ЎЗРОСТ...

Спраўдным святам для жыхароў Браслаўшчыны стаў 100-гадовы юбілей раённай бальніцы. Стагоддзе таму лекар Станіслаў Нарбут адрэў высковую лячэбніцу. Гэты ўрач з вялікай літары жыў з 1853-га па 1926 год. 1 час не пахаваў яго імя, нашчадкі тых, каго ён лячыў, нават помнік яму паставілі.

Зараз гэта лячэбная ўстанова актыўна пераанашчаецца. Сярод новага абсталявання — перасоўныя рентгенаўскі апарат і абсталяванне для штучнай вентыляцыі лёгкіх. Атрымалі другое жыццё рэанімацыйны і аператыўныя блокі. Умовы для лячэння і рэабілітацыі ствараюцца тут на самым высокім узроўні, і яны не горшыя, чым у вядучых медыцынскіх установах абласных цэнтраў.

Запланавана стварыць цэлы аздараўленчы комплекс, дзе можна будзе атрымаць разнастайныя лячэбныя працэдур, нават прыняць граэвныя ванны. Дарэчы, калектыў бальніцы, якім кіруе галоўны ўрач Аляксандр Макаравіч, упэўнены, што такія паслугі па даступных дзяржаўных цэнах зацікавяць і турыстаў, якіх штогод на азёрнай Браслаўшчыне налічваецца тысячы.

Падчас святкавання прайшла навукова-гістарычная канферэнцыя. У яе рамках адбылася прэзентацыя буклета, прысвечанага мясцоваму Свята-Панцеляймонаву скіту. У гэтым цікавым выданні ёсць звесткі і аб заснавальніку бальніцы. Дарэчы, скіт размяшчаецца ў памяшканні, дзе калісьці лячылі хворых. Такім чынам, дзейнасць лекара мінулага стагоддзя і зараз быццам бы працягвае сваё існаванне — духоўнае і не толькі...

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

БУДНІ СЕЛЬСАВЕЦКІЯ

НА ПАРОМЕ — У АНІСКАВІЧЫ

Галоўная славуцасць або адметнасць Аніскавічаў, відаць, паромная пераправа цераз Дняпра-Бугскі канал. Але ж славуцасцю гэта палічыць госьць, турыст, а для жыхара Аніскавічаў і акаляючых вёсак водны ўчастак дарогі, хутэй, нязручнасць. Паром адчальвае з боку вёскі а палове кожнай гадзіны, а з боку горада — у гадзіну роўна. І калі ты спазніўся, каб пераплысці нейкіх пару дзесяткаў метраў. Але ж людзі прывыкліся, і такое становішча лічаць прымальным. Бо не толькі старэйшае, але і сярэдняе пакаленне добра памятае той час, калі вакол былі балоты, а дарог зусім не было. Калі ў 60-х гадах узводзілі мясцовую школу, то будматэрыялы на пляцоўку дастаўлялі верталётам.

Зараз становішча зусім іншае. Акрамя дарогі з паромнай пераправай, ёсць шлях і ў аб'езд, толькі працягласць яго на некалькі кіламетраў большая, і дарога там гравійная. Яшчэ Аніскавічы адметныя тым, што вёска ў канцы плаўна перацякае ў другую вёску — Дубіны, а тая — у Мелянкова. І атрымліваецца «тры ў адной», калі ехаць па дарозе, абпалі акой яны стаяць. Гэтыя тры населеныя пункты самыя большыя ў Аніскавіцкім сельсавеце Кобрынскага раёна. У астатніх дзевяці засталася па 12–15 жыхароў.

Малако і газразлік

Аніскавіцкі сельсавет самы маленькі ў раёне, на 12 вёсак — 580 жыхароў. Але большасць вясцоўцаў, у тым ліку пенсіянеры, трымаюць яшчэ кароў. І гаспадарча-разліковае падраздзяленне па закупку малака пры сельвыканкаме мае зусім нядрэнныя паказчыкі. Калі летас за 11 месяцаў было сабрано 422 тоны малака, то цяпер за такі ж перыяд здалі дзятравае ад асабістых кароў 427 тон. І па дарогу дадана, планавана заданне будзе перавыканана. У падраздзяленні працуе чатыры малаказабірчыцы. У Дубінах і Мелянкове малако збірае Ала Чэле. Вёскі гэта немалыя, і ў Ала Паўлаўны заўсёды лепшыя вынікі. Мала адстае ад калегі і Вячаслаў Кодаў, якога чакаюць ранкам гаспадыні ў Аніскавічах. Аплата за здадзеную прадукцыю вядзецца рэгулярна, два разы на месяц. І людзі задаво-

лены. А ўжо як свята вёскі наладзіць Таццяна Івануаўна аль-лей нейкія вярчоры з нагоды, то вясцоўцы нарадавацца не могуць. Бо кожнага ўспомніць: і ветэрана, і працаўніц, для кожнаго слова добра знайдзе, нават вершаваны радок. І на ўсіх агульнакаласных, сельсавецкіх мерапрыемствах яна — галоўны сцэнарый і вядучы.

Аўтарытэтная старасты і ў іншых вёсках: у Аніскавічах — настаўнік Леанід Цапко, у Соўпях — загадчыца фермы Любоў Ячкіч. Леанід Сяргеевіч часта мабілізуе сваіх выхаванцаў на грамадска-карысную дзейнасць. Дзеці дапамагаюць ветэранам, састарэлым людзям. Часам выходзяць і на суботнікі па ўборцы тэрыторыі, заады і вучацца быць гаспадарамі ў сваёй вёсцы. Рашэнне сесіі сельскага Савета кожны квартал старасты атрымліваюць грашовае ўзнагароджанне. Хоць памеры яго малако называць сімвалічнымі, і гэта заахвочванне хутэй трыба лічыць маральным, чым матэрыяльным, але і такі старэйшыя Савета лічыць на сучасным этапе набыткам.

Паваліцца тут могуць і людзмі, якія не атрымліваюць

ВЁСКІ ДАЛЁКІЯ І БЛІЗКІЯ

У Камянецкім раёне 234 населеныя пункты, большасць з якіх — маланаселеныя. Напрыклад, вёска, у якой 5–15 чалавек, для раёна тыповая з'ява. Фактычна толькі пасёлак Белавежскі можна назваць буйным населеным пунктам. Тут пражывае пад дзве з паловай тысячы чалавек — больш, чым на тэрыторыі іншага сельскага Савета. Безумоўна, такая раскіданасць вёсак і іх маланаселенасць накладвае свой адбітак на работу мясцовай улады. Нават падчас выбарчай кампаніі ўзнікаюць пэўныя цяжкасці. Як дабрацца да некалькіх пенсіянераў, якія пражываюць за 10 км ад выбарчага ўчастка? Асабліва актуальнай праблема становіцца зімой, калі да закінутай вёскі ці хутара няма дарогі. А выбары ў мясцовыя Саветы пройдуць якраз зімой.

— Мы стараемся, каб пенсіянер прыехаў на выбарчы ўчастак і прагаласаваў на месцы. Калі ён пажадае, то яго прывязваюць і адвезуць. У перыяд галасавання падключаецца транспарт гаспадарка, аўтапарка ды, калі ёсць неабходнасць, можна наняць і прыватніка — грошы на гэта ёсць, — растлумачыла Ніна Старыца, старшыня Камянецкага раённага Савета дэпутатаў, — а ў іншых выпадках скрынка для галасавання дастаўляецца чалавеку ў хату. Выбары — разавая акцыя, і яна праводзіцца не ўпершыню. Але людзі ў далёкіх вёсках жылі да выбару і будуць жыць пасля іх. Старыя і нямоглыя ў нас не кінуты. Аўталяўкі везуць ім прадукты, сацыяльная служба аказвае дапамогу, дактары таксама наведваюць — значыць, даехаць ёсць магчыма. Зімой снег расчышчаецца і транспарт ходзіць. Спраўды, да кожнай хаты не пад'едзеш, але пад'есці можна. Чалавек сам выходзіць на дарогу ці да яго заходзяць. Паўкіламетра — не адлегласць. Хоць вялікая раскіданасць вёсак мае сваю спецыфіку.

Каб убачыць гэту «спецыфіку», мы наведвалі два сельскія Саветы — Белавежскі і Дзімтравіцкі.

Напачатку падумалася, што ў такім пасёлку, як Белавежскі, у старшын Савета мала клопату. Адладжаная інфраструктура, людзі маюць усе выгоды і атрымліваюць нармальную зарплату. Мясцовы свінагадоўчы камбінат працуе стабільна, і сяродні зар-

робак тут 545 тысяч. Ва ўсіхкі разе, агароджы кіраўніку Савета не трэба ставіць самому. — А чаму Савет павінен тую агароджу ставіць? — здзіўлялася Алена Хоміч, старшыня пасялковага Савета. — Мы ўжо выйшлі на больш высокі ўзровень — нашы людзі будуць іх за свой кошт. Неабходна пабяліць дрэвы — бяруць вапну і беляць. Наш чалавек ужо прывык да добраўпарадкаванага жыцця, і калі на вуліцы перагарэла лампачка, то цяпер не хоча — мяняй тут жа.

Камбінат «Белавежскі» Савету дапамагае, але не так, як хацелася б. Можна купіць тую ж вапну, угнаенне для кветак, траваў газонную, на свята выдаць ветэранам прэмію... ды і ўсё. У «Белавежскага» сваіх праблем хапае, да яго далучылі некалькі сельгаскааператываў і ў іх патрэбна ўкладзі грошы.

На тэрыторыі Савета ўсё кампактна, хоць апошнім часам да яго далучылі дзве вёсачкі. У першай — 9 дамоў і трое жылцоў, а ў другой 47 дамоў і 11 чалавек. Але кінуць хат няма, іх забіраюць пад дачы. Людзі хочучы жыць па-гарадскому, таму ў пасёлку ўсёго 7 кароў. Навошта трымаць гаспадарку, калі мала і мяса можна атрымаць на камбінаце.

А турботы, найперш, звязаны з праблемнымі сем'ямі, ды і п'яства даймае...

У Івана Ярашкі, старшын Дзімтравіцкага сельскага Савета, усё больш сціпла, бо на яго тэрыторыі 29 вёсак і многія з іх маланаселеныя — 10–20 чала-

ваў у «штабах» па рабоце з цяжкімі сем'ямі, падлеткамі, стаяцца да гэтай справы фармальна. На пачатак снежня ў Прыдзвінскім краі на асаблівым уліку знаходзілася больш за 2,6 тысячы сем'яў. Па-за канкурэнцыю Орша, дзе налічваецца больш за 500 сем'яў з «нездаровай атмасферай адносінаў». З імі працуюць прадстаўнікі рэлігійных канфесій, а таксама актывісты розных грамадскіх арганізацый.

А тут перад сенакосам, пачаткам пашы збіраюцца старасты і разам са спецыялістамі гаспадаркі ўсе спрэчныя пытанні вырашаюць.

— З апрацоўкай прысядзібных участкаў, — гаворыць дырэктар ААТ Валерый Барысюк, — ніякіх праблем няма. Пры гэтым на ворыва, копку бульбы, сенакос, пашу ў нас адна цана для ўсіх: ці ты работнік прадпрыемства, школы, ФАП, устаноў бытавога абслугоўвання, ці пенсіянер. Я абслугоўваю, ці гаспадарка толькі тады мае права праводзіць дажынку, калі сабраны збожжа з апошняга прысядзібнага ўчастка. Так і было ў гэтым годзе. Адначасова з грамадскім сектарам ішоў абмалот і ў прыватным.

— У вёсках многа людзей паважанага ўзросту, якія ўсё жыццё працавалі ў гэтым калгасе, трэба ж іх таксама падтрымліваць, — працягвае размову Уладзімір Драздоў. — Стараемся, каб усё было па-людску.

Шмат гадоў карыстаецца папулярнасцю ў вясцоўцы лазня. Нядаўна праведзена яе рэканструкцыя. А вось цяпер два кіраўнікі вырашаюць пытанне аднаўлення работы пральні самаабслугоўвання. Хутка пральная машына зойме сваё месца ў падрыхтаваным памяшканні. А вось са сталавай пакуль больш складана. Яна была закрыта больш за дзесяцігоддзе таму, і зараз нават абеды механізатарам даводзіцца завозіць з суседняй гаспадаркі. А ўстанова грамадскага харчавання была б зусім не лішняй на цэнтральнай сядзібе.

Затое дзіцячы садок нядаўна пачаў працаваць пасля шматгадовага перапынку. 18 бацькоў звярнуліся ў сельвыканкам з просьбай адрэў дзіцячую дашкольную ўстанову. І вось у адпаведнасці з рашэннем сесіі раённага Савета ў трох вёсках раёна, у тым ліку і Аніскавічах, пры школе адкрылі дашкольную групу. На ўрачыстае адкрыццё садка старшыня Савета і дырэктар сельгаспрадпрыемства прыйшлі разам — з падарункамі і добрымі словамі ўсім зменам.

Святлана ЯСКЕВІЧ.
Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

век, галоўным чынам, пенсіянеры. А яшчэ 400 пустых хат, з якімі неабходна разабрацца. Мясцовыя гаспадаркі небагатыя і сельсавету нічым дапамагчы не могуць. Тым не менш людзям, па магчымасці, сельскі Савет дапамагае. Сёлета адрамантавана 18 печуў адзінкі, а на наступны год запланавана паправіць яшчэ 13.

— У нас п'яства — таксама праблема, — паскардзіўся Іван Лыч. — І справа не ў гаралцы, бо цяпер прадаюць тэхнічны спірт — разводзяць і збываюць. Безумоўна, барацьбу вядзём, але ж гэта неабходна рабіць сістэматычна, мэтаакіравана і ў межах усёй рэспублікі.

Тут ёсць свае ўдзельнікі бальніца на 15 ложкаў, і гэты вялікі плюс неабходна запісаць на рахунак раённай улады, бо на Камянецчыне працуюць тры ўдзельнікі бальніцы — іх адстаялі. — Добра было б мець і свайго землеўпарадкаўца, — лічыць Іван Ярашук, — раней так і было. Такі чалавек павінен знаходзіцца на месцы і валодаць сітуацыяй.

Што датычыцца выбарчай кампаніі, то вылучэнне кандыдатаў фактычна скончылася — кандыдатамі ў дэпутаты, у асноўным, будуць людзі з вышэйшай адукацыяй, хоць ёсць кладаўшчык, прадавец...

Даехаць у аддаленыя вёскі можна будзе без праблем — сельсавет атрымаў новую аўтамашыну.

А якімі хацелі бы бачыць дэпутатаў новага склікання кіраўнік райвыканкама Сцяпан Радкавец? — Хацелася б, каб у Саветы прыйшлі аўтарытэтыя, здзелыя людзі, бо не ўсе сёння адпавядаюць гэтым патрабаванням. Рэсурс некаторых старшын сельскіх Саветаў на мяжы. Калі ў дэпутата ёсць амбіцы і яны накіраваны на справу, то гэта неабходна вітаць. Хацелася б, каб Саветы раскрыліся на поўную сілу.

Сымон СВІСТУНОВІЧ,
Камянецкі раён.

ДА СЯМ'І — БЕЗ ФАРМАЛІЗМУ

У Віцебскай вобласці праводзіцца акцыя «Сям'я без насілля», якую арганізуюць самыя розныя ведамствы і структуры ўлады.

Вялікая ўвага надаецца рабоце па вывучэнню так званых «цяжкіх сем'яў і выхавачай рабоце ў іх. Цікавы факт: практыка паказвае, што ў вёсцы такая работа ажыццяўляецца больш плённа, бо ў ёй велімі актыўна ўдзельнічаюць старшын сельскіх і пасялковых Саветаў, старэйшыя. А вось у буйных гарадах часта тая, хто павінны ўдзельні-

чаць у «штабах» па рабоце з цяжкімі сем'ямі, падлеткамі, стаяцца да гэтай справы фармальна. На пачатак снежня ў Прыдзвінскім краі на асаблівым уліку знаходзілася больш за 2,6 тысячы сем'яў. Па-за канкурэнцыю Орша, дзе налічваецца больш за 500 сем'яў з «нездаровай атмасферай адносінаў». З імі працуюць прадстаўнікі рэлігійных канфесій, а таксама актывісты розных грамадскіх арганізацый.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Лепшым участковым — аўтамабілі

Па традыцы Гомельскі аблвыканкам у канцы кожнага года праводзіць нараду ў удзелам кіраўнікоў мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў і участковых інспектараў міліцыі і інспектараў па справах непаўналетніх. На гэты раз яе вёў старшыня аблвыканкама Аляксандр Якабсон. Лепшым дзесяці участковым інспектарам уручаны ключы ад новых службовых аўтамабіляў. У выступленнях удзельнічаў нарады гучалі спадзяванні на больш цеснае ўзаемадзеянне міліцыі з грамадскімі фарміраваннямі, удасканаленне не сумеснай работы з органами мясцовага самакіравання.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЗАСНАВАЛЬНІК: САВЕТ РЭСПУБЛІКІ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, ПАЛАТА ПРАДСТАЎНІКОЎ НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, УСТАНОВА «РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА»

ГРАМАДСКІ САВЕТ:

- МАЛАФЕЕЎ А. А., старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовому самакіраванню;
- СЯСКОМКА М. П., старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па дзяржаўнаму будаўніцтву, мясцовому самакіраванню і рэгламенту;
- СЯЛІЦКІ В. С., старшыня Гомельскага абласнога Савета дэпутатаў;
- СІВАКОЎ В. А., старшыня Аршанскага гарадскога Савета дэпутатаў;
- ЯРКОВІЧ В. І., старшыня Круглянскага сельскага Савета Магілёўскай вобласці.

АДКАЗНАЯ ЗА ВЫПУСК:
Наталля КАРПЕНКА.
Кантакты тэлефон 292-21-03.

КУПІ ЛЕПШАЕ!

ТАВАРЫ

ПАСЛУГІ

ЦЭНЫ

Выпуск № 12

Прамая лінія

ЖЫЛЛЁ СТАНОВІЦЦА БОЛЬШ ДАСТУПНЫМ...

Калі ў 2000 годзе за сярэдняю зарплату можна было купіць 0,33 метра жылля, то ў гэтым — 0,77 метра

У чэрвені гэтага года кіраўнік дзяржавы падпісаў Указ № 396 «Аб долевым будаўніцтве шматкватэрных жылых дамоў», які ўстаўляе ў сілу з 1 ліпеня. Гэты дакумент, які зазначае падчас «прамой лініі» Першага нацыянальнага канала Беларускага радыё начальнік упраўлення жыллёвага будаўніцтва Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Уладзімір Падавалокі, абараняе ў першую чаргу інтарэсы дольнікаў і ставіць прыкладна ў роўныя ўмовы як забудовшчыка, так і дольніка. Пры гэтым на забудовшчыка згладжаныя ўмовы былі ўскладзены новыя патрабаванні. Па-першае, забудовшчык абавязаны з 1 ліпеня афармляць дэкларацыю ва ўстаноўленым парадку: чалавек павінен ведаць пра забудовшчыка ўсё. Па-другое, забудовшчык абавязаны па ўсім аб'ектах мець завершаную праектна-каштарысную дакументацыю. Прычым не проста па аб'ектах, а на кожную кватэру. Усе гэтыя і шэраг іншых пытанняў пераглядваліся і на тэрыторыі аб'ектаў, на якіх да 1 ліпеня было пачата будаўніцтва. Аднак якраз на апошніх займацца прапрацоўкай дакументаў было не зусім мэтазгодна. Гэта адзін з момантаў, які стаў прычынай падрыхтоўкі дапаўнення да Указа № 396, і кіраўнік дзяржавы 18 снежня падпісаў Указ № 729 «Аб прымяненні Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 15 чэрвеня 2006 г. № 396». Асобныя палажэнні гэтага дакумента Уладзімір Падавалокі патлумачыў у гутарцы з радыёжурналістам Максімам Угліяніцай і карэспандэнтам «Звязды».

— У дакуменце «Аб прымяненні Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 15 чэрвеня 2006 г. № 396» сказана, што дзеянне Указа № 396 не распаўсюджваецца на аб'екты долевага будаўніцтва, дазвол на вытворчасць будаўнічых-монтажных работ у адноснах да якіх дадзены ва ўстаноўленым парадку да 1 ліпеня 2006 года, — гаворыць Уладзімір Падавалокі. — Напрыклад, будаўніцтва аб'екта пачата ў красавіку ці маі і частку дагавораў забудовшчык ужо заключыў з дольнікамі. А з 1 ліпеня ён павінен быў бы заключыць дагаворы на новых умовах, і, натуральна, у адным і тым жа доме, на адной і той жа лесвічнай пляцоўцы два грамадзяніны нашай краіны будавалі б сабе кватэры на розных умовах. Мабыць, так было б не зусім карэктна. Таму ў першым пункце дакумента і гаворыцца пра тое, што дагаворы, заключаныя на будаўніцтва аб'ектаў да 1 ліпеня 2006 года, дзейнічаюць на працягу ўказанага ў іх тэрміну і не належачы прымяненню ў адпаведнасць з патрабаваннямі названага ўказа.

Ва ўказе гаворыцца і пра тое, што калі забудовшчык мае доўгі перадбюджэт, значыць, ён не мае права прыцягваць сродкі дольнікаў. Такое мажа адбыцца ў арганізацыйна-будаўнічым альбо ў любімы момант, аднак гэта не значыць, што яны не дзеявольныя. Таму другім пунктам у новым дакуменце сказана, што нявыплата забудовшчыкам падаткаў, зборав (пошлін), іных абавязковых плацяжоў у рэспубліканскі і (ці) мясцовыя бюджэты (у тым ліку ў дзяржаўныя мэтавыя фонды), у дзяржаўныя пазабюджэтныя фонды, якія не перавышае шасцідзесяці дзесятых часткі тэрміну выплаты адпаведных плацяжоў, не прызначае запазычанасцю па дадзеным плацяжам. Гэты момант, шасцідзесяцідзятых тэрмін, гаворыць аб тым, што калі забудовшчык перавышае яго, значыць, ён становіцца быццам бы фінансавана недзеявольным, і ў гэтым выпадку ён не мае права прыцягваць сродкі. Ва ўсіх астаўшых выпадках праца працягваецца, забудовшчык прыцягвае сродкі дольнікаў.

Кіраўнік дзяржавы, урад і мы ўдзяляем вялікую ўвагу катэгорыі грамадзян, якія стаяць на ўліку маючых патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў: каб гэта жыллё было даступным па цене, каб грамадзянін, які стаяць на ўліку, атрымаў дзяржаўную падтрымку альбо ў выглядзе льготных крэдытаў, альбо іншыя пэўныя льготы. Ва ўказе сказана, што мясцовыя выканаўчы і распарадчы орган пры прыняцці рашэння аб дазволе правядзення праектна-вышукальных работ мае права вызначаць катэгорыі асоб, якім будзе аддавацца перавага пры заключэнні дагавораў стварэння аб'ектаў долевага будаўніцтва. Я хацеў бы гэты пункт пракаментаваць шыроў. Ва Указе № 396 сказана, што забудовшчык не мае права адмовіць любімо дольніку, які прыйдзе да яго, у будаўніцтве кватэры. Гэтым любімым дольнікам можа быць і грамадзянін, які не стаяць на ўліку маючых патрэбу, ён можа будаваць сабе, умоўна кажучы, другую кватэру. Мясцовыя выканаўчы і распарадчы орган мае права скасаваць забудовшчыку, што ён, у першую чаргу, павінен узяць людзей, якія стаяць на ўліку, калі апошня выказалі жаданне будаваць жыллё долевым спосабам. Тут ад-

даецца перавага менавіта грамадзянам, якія стаяць на ўліку. Вельмі важны момант — па адзіннай цене аб'екта долевага будаўніцтва. Калі фармальна працягчы той пункт указа, дзе сказана, што цена адзіная — гэта можна зразумець дваяка: што адзіная цена і для таго, хто мае патрэбу, і для таго, хто будзе другую кватэру. Таму пунктам 8 новага ўказа сказана, што адзіная цена аб'екта долевага будаўніцтва вызначаецца для памяшканняў аднолькавых тыпаў паводле спецыфічных якасцяў. І, па-другое: пры будаўніцтве жылля памяшканняў таксама ўлічваецца тое, ці мае дольнік патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў. Паўтаруся, гэта вельмі важны момант, каб грамадзянін, які стаяць на ўліку маючых патрэбу, сёння будаваў сабе жыллё на больш льготных умовах па цене, каб тут не было ніякіх дадатковых накрутак.

— Уладзімір Барысавіч, ці мае права забудовшчык пастаўляць дагавор на працягу будаўніцтва мяняць кошт жылля? — Што датычыцца змянення цаны, то сёння дзейнічае дакладны парадок: яна мяняецца толькі з ўлікам прагнознага індекса. Зараз усе ўважліва адсочваюць сітуацыю, калі будзе адна ці два. Вытворчасць будаўнічых матэрыялаў заснавана ў большасці на выкарыстанні менавіта гэтай крыніцы энергіі. Будзе зменена цена газа, яна ўвоўдзіць у сабекошт, адпаведна павялічыцца і кошт будаўніцтва жылля дома. Дарчы, кошт будаўніцтва жылля для грамадзян, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, са студзеня 2004 года па лістапад гэтага ў сярэднім павялічыўся на 42,4 працента. А тарыфы на прыродны газ, цэплавую і электрычную энергію за згаданы перыяд выраслі адпаведна на 50, 60 і 56 працентаў. Цана на арматуру ўзраста на 70 працентаў... Калі ж весці гутарку аб даступнасці жылля, аб кошыце 1 кв. м, то можна прывесці наступныя лічбы. Калі з 1996 года сярэдня кошт 1 кв. м жылля ў доларавым эквіваленте вырас у 2 разы (са 186 да 389 долараў), то сярэдня заробак — з 3 разы (з 89,1 долара да 268,6 долара). Гэта гаворыць пра тое, што жыллё становіцца больш даступным для сярэдняй катэгорыі насельніцтва. Я магу сказаць, што да 3 гадоў у нас пакупніцтва зольнасць 1 кв. м вырасла таксама ў 2 разы: калі ў 2000 годзе за сярэдняю зарплату можна было купіць 0,33 кв. метра, то сёння ў першым паўгоддзі — 0,77.

Сёння мы будзем шмат. Мы праводзім аналіз з нашымі калегамі з СНД, краін Балтыі па колькасці ўведзенага жылля. Калі паўраўнаць дзёныя за мінулы год, то ў Беларусь летас на 1 тысячы жыхароў было пабудавана 33 кватэры або дамы, у Германіі — 32, у Латвіі — 8, у Эстоніі і Літве — адпаведна 10 і 11, у Расіі — крыху больш за 20. Між іншым, з 1996 па 2005 год мы ў краіне павялічылі 900 будаўніцтва жылля з 1 млн 900 тысяч кв. м. Зараз ж заключаецца ў тым, каб колькасць уведзенага жылля ў 2010 годзе дасягнула 6,2 млн кв. м. Таправа задача пастаўлена дзяржаўце, і на першую чаргу, павінен узяць людзей, якія стаяць на ўліку, калі апошня выказалі жаданне будаваць жыллё долевым спосабам. Тут ад-

Івар ШЧУЧЭНКА.

НАШЫ АБАРАНКІ ў АМЕРЫЦЫ

Хлебазаводы Мінска за 11 месяцаў паставілі 20 тон прадукцыі ў Нью-Йорк (Злучаныя Штаты Амерыкі). Аб гэтым паведаміў сёння генеральны дырэктар КУП «Упраўленне харчовай прамысловасці Мінгарвыканкама» («Мінск-гархарчпрам») Уладзімір Лазоўскі. Паводле яго слоў, адгужаны, у прыватнасці, хлебабулачныя, баранчаныя і кандытарскія вырабы. Такая прадукцыя карыстаецца высокім попытам у беларускай дыяспары. «У цяперашні час прапрацоўваецца пытанне аб наладжанні паставак хлеба. Такое пажаданне выказалі кіраўнікі дыяспары, — адзначае Уладзімір Лазоўскі. Кар. БЕЛТА.

МІНСК СУСТРАКАЕ СВЯТАМ

Гэта прыгажуня-ёлка красуецца перад сталічным чыгуначным вакзалам і нібы нагадвае кожнаму: напярэдадні свята ў мінскіх крамах, універсамска і супермаркетах можна набыць самыя лепшыя вырабы, вартыя называцца НАВАГОДНІ ПАДАРУНКАМ.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

У ПЕРАДСВЯТОЧНЫМ ГАНДЛІ БУДЗЕ ўСЁ... ..толькі рыхтуюце грошы

Напэўна, ні для каго не з'яўляецца сакрэтнай інфармацыя, што самы прыбытковы для гандлёвых прадпрыемстваў час — гэта дні напярэдадні Каляды і Новага года. Тым больш што пасля 7 студзеня наступае поўны штыль, які доўжыцца аж да «мужыцкага» і «жаночага» святаў. Вось чаму кожны снежань праходзіць для беларускага гандлю пад лозунгам барачыбы за пакупніцка.

Не стаў выключэннем і гэты год. Паводле слоў намесніка міністра гандлю нашай краіны Вячаслава Драгуна, разнастайныя мерапрыемствы па прыцягненню людзей да купінаў і асабліва ўрады гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за 1300 кірмашоў, 6400 выстаў, прадаж і пашыярныя прадажы тавараў і кандытарскіх вырабаў, калі 1000 калядных і навагодніх распродаж тавараў па зніжках і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

варабарот удасца дадаткова прыцягнуць болей за 35 мільярдаў рублёў. Найбольшым попытам карыстаюцца сёння ў пакупніцкую аддзель гандлёвых прадпрыемстваў яшчэ ў лістападзе. Усяго ў перадсвяточныя дні плануецца арганізаваць і правесці ў краіне болей за тысячу відаў ёлчных вырабаў і спецыяльных цэнах, больш за 600 рэкламных мерапрыемстваў і акцый з уручэннем пакупнікам прызоў, падарункаў, арганізацыя латарыі і тэатрылізавааных прадстаўленняў. У Міністэрстве гандлю спадзяюцца, што ў выніку ўсіх намераных мерапрыемстваў у та-

ЁЛКІ — НА ЛЮБЫ ГУСТ. А ТАКСАМА — САСНА І ТУЯ

Тэндэнцыя года — замест навагодніх ёлак у дамах модна ставіць сасну ці тую. Напярэдадні галоўнага зімовага свята лясгасцы краіны плануюць нарыхтаваць для продажу каля 177 тысяч хваёвых. Толькі ў сталіцы зялёныя прыгажуні з'яўляюцца прынамсі ў 50 тысяч кватэрах. Гардаскія жыхары могуць набыць дрэвы на кірмашах, сельскай — у мясцовых лясгасках. Можна паехаць і ў бліжэйшыя лясніцтва, заплаціць грошы, і самастойна выбраць дрэва. Кошт ёлак, дарчы, амаль не павялічыцца ў параўнанні з леташнім.

Ёлку можна заказаць вышынёй... нават у дваццаць метраў Намеснік міністра лясной гаспадаркі Мікалай Юшкевіч раіць набыць менавіта «жывую» ёлку: — Апошнім часам беларусы схіляюцца да набывання кішчуных хваёвых. Яны таксама прыгожыя, але ж традыцыйна ў нашых дамах перад Новым годам і Калядамі сталі прыгажуні з лесу. Для дарослых гэта, можа, і не так цікава, але для дзяцей жывое дрэва ў кватэры — сапраўдны цуд. Дарчы, «прысутнасць» жывой ёлкі (і гэта даказана) становіцца ўплывае і на выхаванне дзіцяці ў сямі.

І не трэба шкадаваць аб вырубленым дрэве. Мікалай Юшкевіч патлумачыў карэспандэнту газеты, што ёлка, якая паступае ў продаж пад Новы год, нарыхтоўваецца ляснымі гаспадаркамі на пляцоўках, дзе і расці яна не павінна — на адкрытых месцах, напрыклад. Лясныя ж плошчы ўвогуле не пацярпеў — у агульным аб'ёме лясных угоддзяў дрэва, якія пойдучы на патрэбы навагодняга свята, складаюць мізэрную долю аднаго працента. А пасля свята на сухія ўжо дрэвы таксама існуюць, з боку сельскай гаспадаркі, напрыклад. — Ці толькі ёлку можна будзе набыць? — У лясгасках краіны можна будзе набыць для Новага года любое хваёвае дрэва. — А ёсць абмежаванні на вышыню дрэва? — Не, чалавек можа заказаць елку нават у дзесяці, дваццаць метраў. Акрамя дзяржаўных лясгасаў, гандлююць ёлкамі і камер-

Даведка: Самая высокая хваёвая лясная растуць на Віцебчыне, вышыня ствалоў складае 30—35 метраў, і гадоў гэтым дрэвам прыблізна па 120—150. Каб дасягнуць аднаго метра, елачка расце 5—6 сезонаў. Самая высокая навагодняя ёлка, як і заўсёды, ужо стаіць, упрыгожаная, у Мінску. Галоўная ёлка краіны зроблена са штучных галінак, таму што жывую ёлку транспартаваць, а потым яшчэ і усталяваць вельмі цяжка. У кватэрах сталічных жыхароў будуць навагоднія хваёвыя ў асноўным з лясгасаў Мінскага раёна. Налета плануецца вырошчаць на продаж і блакітныя елкі.

цыяныя арганізацыі, можна звярнуцца і туды.

Чаго катэгарыя рабіць нельга, дык гэта самавольна высаіць дрэвы. Тым больш і сэнсу няма ў гэтым, зарас зялёную чараўніцу можна выбраць на любы густ і любую таўшыню кашальца. За парашонне прадгледжваецца штраф ад адной да трох базавых велічынь, для службовых асоб — ад трох да дзесяці. На аўтамабільных трасах будучы годам ходзіцца спецыяльныя пасты, якім дадзена права спыняць машыны і цікавіцца, ці няма там незаконна ссечанага дрэва. Таму ў лясніцтвах, а на кірмашах вам павінны выдаць квіток аб аякце.

А вось яўнавыя лагі, якія таксама модна ўпрыгожваць хату, можна наламаць у лесе самастойна, бясплатна і без усялякіх штрафаў. Галоўнае, каб дрэва пасля гэтага мела належны вы-

гляд, і не страціла больш як трэць сваіх галінак.

Як выбраць і захаваць зялёнае дрэва Існуе стандарт, згодна з якім дазваляецца гандляваць ёлкамі. Як раіць Мікалай Юшкевіч, набываючы на кірмашах дрэва, прыглядзіцеся, каб галіны раслі сіметрычна. Іголки, калі правесці па іх рукамі, не павінны быць сухімі і абсыпацца.

У асноўным на ёлчных кірмашах, якія пачнуць працаваць праз два-тры дні, хваёвыя прапаючыя ваюцца вышынёй да аднаго, аднаго-двух і трох-чатырох метраў. Самымі папулярнымі ва ўсе гады былі ёлкі вышынёй 80—90 сантыметраў. Кошт ёлкі са склада лясной гаспадаркі і ў гандлёвай кропцы складае, адпаведна, да 1 метра — 4800 і 8700 рублёў, 1—2 метраў — 7900 і 12 900, 2—3 метраў — 9500 і 15 100. Гэта цэны дзяржаўных нарыхтоўшчыкаў, на камерцыйных кірмашах яны будуць болейшымі. Асабліва ў апошні дзень, 31 снежня. Таму лепш даставіць у дом ёлку раней.

Каб дрэва добра прастаяла ў кватэры не тыдзень, а значна болей, галоўны спецыяліст упраўлення паляўнічай гаспадаркі Міністэрства лясной гаспадаркі Аліна Валевач дае парады: — Старайцеся набыць дрэва не ў вялікі мароз. Пасля таго, як занеслі ёлку ў памяшканне, трэба, каб яна шчыра крыху пастаяла альбо на лесвічнай клетцы, у сенцах ці на балконе — калі занесці хваёвае ў цёплую кватэру адразу ж з вуліцы, іголки пачнуць абсыпацца. Ставіць у хаце дрэву лепш за ўсё ў вады

Крэдыты будуць таннець...

Зніжэнню працэнтных ставак па спажывецкіх крэдытах будзе садзейнічаць у тым ліку і высокая канкурэнцыя на гэтым рынку

(Заканчэнне. Пачатак у нумарах за 19 і 20 снежня.)

На пытанні карэспандэнта «Звязды» адказава першы намеснік старшын Праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Юрый Алімуўа.

— Як мыржаецца, у наступным годзе стайка рэфінансавання складзе 7—9 працэнтаў. Значыць, беларускія банкі будуць змянішаць і даходзіцца па ўкладках насельніцтва...

— Спраўды, выходзячы з прагнозных агульнаэканамічных параметраў і тэмпаў інфляцыі, да канца 2007 года плануецца давесці ўзровень стайкі рэфінансавання да 7—9 працэнтаў гадавых. Асноўная напрамкі грашова-кредытнай палітыкі на 2007 год утрымліваюць таксама і прагноз узроўню працэнтных ставак па тэрміновым дэпазітах, якія ў сярэднім павінны скасціся да канца года не менш за 7—9 працэнтаў гадавых.

Зніжэнне працэнтных ставак па меры зарамурджвання інфляцыі — гэта нармальны працэс, і ўспрымаць яго трэба як станоўчую з’яву. Нізкія працэнтныя стайкі — прымета здаровай эканомікі з нізкім узроўнем інфляцыі. Высокі ўзровень працэнтных ставак зарамурджавае эканамічны рост, змяняючы доступ да крэдытаў, якія патрэбны прадпрыемствам для забеспячэння бягучай дзейнасці і пашырэння вытворчасці, а грамадзянам — для палепшэння жыллёвых умоў, набываць спажывецкіх тавараў, аплаты навучаня ў ВНУ. Таму задача зніжэння працэнтных ставак па меры зарамурджвання інфляцыі быць працэдура адвапяднае стратэгічнаму курсу на павышэнне ўзроўню і якасці жыцця людзей і нязменна з з’яўлення складовай Асноўных напрамкаў грашова-кредытнай палітыкі Беларусі.

У той жа час натуральная і зацэпаўленасць укладчыкаў у тым, каб банкаўскія ўклады прыносилі ім найбольшы магчымы даход, і зацэпаўленасць банкаў ва ўстойлівым прытоку зберажэнняў насельніцтва. Таму, рэалізуючы сваю працэнтную палітыку, у працэсе зніжэння працэнтных ставак Нацыянальны банк заўсёды імкнецца падтрымліваць працэнтныя стайкі на ўзроўні, які стымулюе рост зберажэнняў, з аднаго боку, і забяспечвае даступнасць крэдытаў — з другога. Сёння гэта нам удаецца, што пацярджанаецца ўстойлівым ростам як укладваў насельніцтва, так і аб’ёмуў банкаўскага крэдытавання.

Вопыт рэалізацыі працэнтнай палітыкі, накоплены Нацыянальным банкам, дазваляе сцвярджаць, што

Спорт-тайм
ГУРЭНКА — СЯРОД ЛЕПШЫХ Ў РАСІ
Сяргей Гурэнка, экс-капітан нацыянальнай зборнай Беларусі па футболе і яе рэкардсман па колькасці праведзеных матчаў, трапіў у спіс 33 лепшых ігракоў Расіі. Паводле меркавання футбольных спецыялістаў, нашо зямляк, які выступае за маскоўскі «Лакаматыў», знаходзіцца ў тройцы лепшых левых паўабаронцаў прэм’ер-лігі. Нагадаем, што ў стаўце чыгуначнікаў Гурэнка стаў бронзавым прызёрам першынства Расіі.
БАЙДАЧНЫ Ў «ДАРЫДЗЕ»
Галоўным трэнерам ждановіцкай «Дарыды» можа стаць былы наставнік нацыянальнай зборнай Беларусі па футболе Анатоль Байдачын. Калі Анатоль Мікалаевіч не зацікавіць прапановы ад іншых каманд, сваю новую пасаду саветнік старшын Беларускай федэрацыі футбола зойме 22 снежня.
МІНЧАНЕ АКУПАВАЛІ МЕСЦЫ Ў ТРОЙЦЫ
Пасля 35 сустрэч мінскай хакейнай клуб «Керанім» працягвае лідзіраваць у Адкрытым чэмпіянаце Беларусі. Перамога над «Брестам» (2:1) дазволіла камандзе Андрэя Гусева папоўніць сваю скарбонку ачкоў: зараз у «драконаў» іх 75. У тройцы мацнейшых яшчэ дзве сталічныя дзюжны — «Юнацтва» (73 ачкі) і «Дынама» (72 ачкі). Ад бліжэйшага клуба, што знаходзіцца на чацвёртай пазіцыі («Хімвалакно»), мінскую тройку аддзяляе 10 ачкоў. Вынікі астатніх матчаў мінулага тура: «Хімвалакно» (Магілёў) — «Нёман» (Гродна) — 1:1, «Металург» (Жлобін) — «Сокал» (Кіеў) — 4:2, «Хімік-СКА» (Наваполацк) — «Юнацтва» (Мінск) — 0:3, «Віцебск» — «Дынама» (Мінск) — 1:7.
ГОЛ-ФАНТОМ ДАПАМОГ ПЕРАМАГЦІ
У італьянскай серыі «В» турнірскі «Ювентус» выйграў у «Балонні» з мінімальным лікам і заняў першую прыступку чэмпіяната. Цікава, што суддзя Месіна зафіксаваў гэты гол, хоць мяч, трапіўшы ў перакардзіум, лічыў варот не перасек, а вылецеў у поле.

БЭКЭМ БАШЧА ТРАЎМЫ
Дэвід Бэкээм зноў прыцягнуў да сябе увагу. На гэты раз вялікай сумай, на якую застрахаваў сваё здароўе — больш як 195 міліёнаў долараў. Гэта рэкорд сярод усіх спартсменаў. Справа ў тым, што англічаніна непакоелі магчымасьць атрымаць цяжкаў траўму, якая будзе перахаджаць далейшай кар’ерай: у медыцдзкім «Рэале» паўабаронца будзе яшчэ як мінімум два гады.
МАТРАЦЫ ЎДАРЫЎ САПЕРНІКА
Абаронца «Інтар» Марка Матрацы паўтарыў чынычак свайго крузіцельца Зінедзіна Зідана ў фінале чэмпіяната свету па футболе: у матчы супраць «Месіны» італьянец удаўраў галавой у грудзі івуарыйца Марка Зора ў час барацьбы ў штрафной.

зніжэнне працэнтнай стайкі ў 2007 годзе будзе ўзавжаным. Пры гэтым нязменная павінна забяспечвацца рэальнае становачэ значэнне стайкі — стайкі будуць вышэй узроўню інфляцыі. Акрамя таго, рублёвыя інструменты зберажэння і ў наступным годзе застануцца больш выгаднымі ў параўнанні са зберажэннямі ў замежных валютах.

— **Банкі сёння актыўна працуюць па крэдытаванню беларусаў. У агульным аб’ёме крэдытаў насельніцтва, якія крэдыты больш за ўсё бяруць людзі? Ці будуць скарачацца ў наступным годзе стайкі па крэдытах для фізічных асоб?**

— Трэба адзначыць, што ў параўнанні з іншымі напрамкамі крэдытнай дзейнасці банкаў крэдытаванне фізічных асоб пашыраецца больш высокімі тэмпамі. Так, са студзеня 2001 года па лістапад 2006 года агульны аб’ём крэдытаў эканаміцы, прадастаўленых банкамі, вырас у 12,7 раза, а крэдытаванне фізічных асоб — у 36,8 разоа. Следствам гэтага стала няўхільнае павышэнне долі крэдытаў насельніцтва ў крэдытным партфелі банкаў. На 1 лістапада 2006 года ўдзельная вага крэдытаў насельніцтва ў крэдытах беларускіх банкаў вырасла да 28 працэнтаў. Толькі за студзеня—кастрычнік 2006 года агульная запасынанасць па крэдытах фізічных асобам павялічылася на 1,8 трлн рублёў, або больш чым у паўтара раза, і дасягнула на 1 лістапада 2006 года 5 трлн рублёў.

Асноўнымі напрамкамі крэдытавання насельніцтва сёння з’яўляюцца крэдытаванне жыллёвага будаўніцтва і набывіццтва жылля на льготных умовах, жыллёвае крэдытаванне на агульных падставах, а таксама спажывецкае крэдытаванне — выдача крэдытаў на набывіццэ спажывецкіх тавараў. Пры гэтым, калі раней крэдыты насельніцтва выдаваліся ў асноўным на мэты жыллёвага будаўніцтва, то ў апошнія гады сітуацыя істотна змяніла паскоранне развіццё спажывецкага крэдытавання. Каб даць уяўленне аб тэмпах гэтага працэсу, скажу, што запасычанасць насельніцтва па спажывецкіх крэдытах да 1 лістапада 2006 года павялічылася ў 179,5 раза ў адносінах да 1 студзеня 2001 года. На 1 лістапада 2006 года запасычанасць па спажывецкіх крэдытах дасягнула 42,9 працэнта ад усёй запасычанасці па крэдытах насельніцтва, у той час як на пачатак 2001 года яна складала толькі 9 працэнтаў. Вялікім попытам карыстаўца крэдыты на набывіццэ аўтамабіляў, пральных машын, халадзіль-

нікаў, бытавой электратэхнікі і камп’ютараў, многіх іншых тавараў працяглага карыстання. Банкі прапаноўваюць крэдыты на атрыманне адукцыі, аплаты медыцынскай дапамогай, адлічэннямі і турызм, на іншыя мэты.

Развіццё спажывецкага крэдытавання мае пад сабой трывалую аснову. У першую чаргу, гэта звязанае з устойлівым эканамічным ростам павышэнне грашовых даходаў грамадзян, іх упэўненасць у будучым стабільным матэрыяльным становішчы. Акрамя таго, насельніцтва па-іншаму пачало ставіцца да крэдытавання. Сёння людзі разумеюць, што банкаўскі крэдыт становіцца даступнай кожнаму магчымаасцю набываць дарагія тавары працяглага карыстання, не чакаючы, пакуль накопіцца неабходная сума. Банкаўская сістэма актыўна задавальняе ўсё большы і большы попыт на такія крэдыты і працягвае развіваць гэты напрамак працы.

Разам з тым зніжаюцца і тэмпы развіцця іншых напрамкаў крэдытавання грамадзян. Так, за студзеня—кастрычнік 2006 года банкі выдалі насельніцтва на фінансаванне жыллёвага будаўніцтва і набывіццэ жылля крэдытаў на суму 1 трлн рублёў. З іх ілготныя крэдыты склалі 673,6 млрд рублёў. Гэта ў паўтара раза больш у параўнанні з такім жа перыядам мінулага года.

Далейшым павышэнню даступнасці крэдытаў для насельніцтва будзе спрыяць зніжэнне працэнтных ставак, якое адвапяднае агульнай накіраванасці працэнтнай палітыкі. Сярэдні ўзровень працэнтных ставак па зноў выдаваемым крэдытах у беларускіх рублях, у адпаведнасці з Асноўнымі напрамкамі грашова-кредытнай палітыкі, да канца 2007 года знізіцца да 10—12 працэнтаў. Пры гэтым дадам,

што зніжэнню працэнтных ставак па спажывецкіх крэдытах і росту якасці паслуг будзе спрыяць таксама высокая канкурэнцыя на гэтым рынку. Зараз з крэдытамі насельніцтва працуюць 20 банкаў — дзве трэці усёй банкаўскай сістэмы краіны, і найбольшага поспеху даб’юцца тыя банкі, якія змогуць прапанаваць кліенту больш якаснае абслугованне і больш нізкі ўзровень працэнтных ставак.

— **Амаль штогод беларусам прапаноўваюць усё новае і новыя інструменты для зберажэння сваіх накопленняў: напрыклад, у свой час быў арганізаваны продаж насельніцтва мерных зліткаў, брыльянтаў, якія апошнія новаўвядзены? Як будзе развівацца рынак банкаўскіх паслуг насельніцтва?**

— Рынак каштоўных металаў, не

так даўно зрабіўшы першы крокі, п’ютараў, многіх іншых тавараў працяглага карыстання. Банкі прапаноўваюць крэдыты на атрыманне адукцыі, аплаты медыцынскай дапамогай, адлічэннямі і турызм, на іншыя мэты.

Развіццё спажывецкага крэдытавання мае пад сабой трывалую аснову. У першую чаргу, гэта звязанае з устойлівым эканамічным ростам павышэнне грашовых даходаў грамадзян, іх упэўненасць у будучым стабільным матэрыяльным становішчы. Акрамя таго, насельніцтва па-іншаму пачало ставіцца да крэдытавання. Сёння людзі разумеюць, што банкаўскі крэдыт становіцца даступнай кожнаму магчымаасцю набываць дарагія тавары працяглага карыстання, не чакаючы, пакуль накопіцца неабходная сума. Банкаўская сістэма актыўна задавальняе ўсё большы і большы попыт на такія крэдыты і працягвае развіваць гэты напрамак працы.

Разам з тым зніжаюцца і тэмпы развіцця іншых напрамкаў крэдытавання грамадзян. Так, за студзеня—кастрычнік 2006 года банкі выдалі насельніцтва на фінансаванне жыллёвага будаўніцтва і набывіццэ жылля крэдытаў на суму 1 трлн рублёў. З іх ілготныя крэдыты склалі 673,6 млрд рублёў. Гэта ў паўтара раза больш у параўнанні з такім жа перыядам мінулага года.

Далейшым павышэнню даступнасці крэдытаў для насельніцтва будзе спрыяць зніжэнне працэнтных ставак, якое адвапяднае агульнай накіраванасці працэнтнай палітыкі. Сярэдні ўзровень працэнтных ставак па зноў выдаваемым крэдытах у беларускіх рублях, у адпаведнасці з Асноўнымі напрамкамі грашова-кредытнай палітыкі, да канца 2007 года знізіцца да 10—12 працэнтаў. Пры гэтым дадам,

што зніжэнню працэнтных ставак па спажывецкіх крэдытах і росту якасці паслуг будзе спрыяць таксама высокая канкурэнцыя на гэтым рынку. Зараз з крэдытамі насельніцтва працуюць 20 банкаў — дзве трэці усёй банкаўскай сістэмы краіны, і найбольшага поспеху даб’юцца тыя банкі, якія змогуць прапанаваць кліенту больш якаснае абслугованне і больш нізкі ўзровень працэнтных ставак.

— **Амаль штогод беларусам прапаноўваюць усё новае і новыя інструменты для зберажэння сваіх накопленняў: напрыклад, у свой час быў арганізаваны продаж насельніцтва мерных зліткаў, брыльянтаў, якія апошнія новаўвядзены? Як будзе развівацца рынак банкаўскіх паслуг насельніцтва?**

— Рынак каштоўных металаў, не

так даўно зрабіўшы першы крокі, п’ютараў, многіх іншых тавараў працяглага карыстання. Банкі прапаноўваюць крэдыты на атрыманне адукцыі, аплаты медыцынскай дапамогай, адлічэннямі і турызм, на іншыя мэты.

Развіццё спажывецкага крэдытавання мае пад сабой трывалую аснову. У першую чаргу, гэта звязанае з устойлівым эканамічным ростам павышэнне грашовых даходаў грамадзян, іх упэўненасць у будучым стабільным матэрыяльным становішчы. Акрамя таго, насельніцтва па-іншаму пачало ставіцца да крэдытавання. Сёння людзі разумеюць, што банкаўскі крэдыт становіцца даступнай кожнаму магчымаасцю набываць дарагія тавары працяглага карыстання, не чакаючы, пакуль накопіцца неабходная сума. Банкаўская сістэма актыўна задавальняе ўсё большы і большы попыт на такія крэдыты і працягвае развіваць гэты напрамак працы.

Разам з тым зніжаюцца і тэмпы развіцця іншых напрамкаў крэдытавання грамадзян. Так, за студзеня—кастрычнік 2006 года банкі выдалі насельніцтва на фінансаванне жыллёвага будаўніцтва і набывіццэ жылля крэдытаў на суму 1 трлн рублёў. З іх ілготныя крэдыты склалі 673,6 млрд рублёў. Гэта ў паўтара раза больш у параўнанні з такім жа перыядам мінулага года.

Далейшым павышэнню даступнасці крэдытаў для насельніцтва будзе спрыяць зніжэнне працэнтных ставак, якое адвапяднае агульнай накіраванасці працэнтнай палітыкі. Сярэдні ўзровень працэнтных ставак па зноў выдаваемым крэдытах у беларускіх рублях, у адпаведнасці з Асноўнымі напрамкамі грашова-кредытнай палітыкі, да канца 2007 года знізіцца да 10—12 працэнтаў. Пры гэтым дадам,

што зніжэнню працэнтных ставак па спажывецкіх крэдытах і росту якасці паслуг будзе спрыяць таксама высокая канкурэнцыя на гэтым рынку. Зараз з крэдытамі насельніцтва працуюць 20 банкаў — дзве трэці усёй банкаўскай сістэмы краіны, і найбольшага поспеху даб’юцца тыя банкі, якія змогуць прапанаваць кліенту больш якаснае абслугованне і больш нізкі ўзровень працэнтных ставак.

— **Амаль штогод беларусам прапаноўваюць усё новае і новыя інструменты для зберажэння сваіх накопленняў: напрыклад, у свой час быў арганізаваны продаж насельніцтва мерных зліткаў, брыльянтаў, якія апошнія новаўвядзены? Як будзе развівацца рынак банкаўскіх паслуг насельніцтва?**

— Рынак каштоўных металаў, не

кавая карткі з магнітнай паласой пачнуць паступова замяняцца больш дасканалымі і абароненымі чыпавымі карткамі.

Мяркую, чытаць заўважаюць, што аплачваць камунальныя паслугі паступова станювіцца хутчэй, прасцей і зручней. Удасканаленне гэтай банкаўскай аперацыі стала магчымым, дзкуючы пашырэнню адзінай разліковай і інфармацыйнай прасторы. Яна забяспечвае доступ банкаў, арганізацыі паштовай і электрычнай сувязі да інфармацыі прадпрыемстваў, якія прадастаўляюць паслугі насельніцтва, Гэта дазволіць у перспектыве яшчэ больш спраасціць і паскорыць працэдурну плацэжу і зрабіць яе больш зручнай для кліента.

Шчы адзін вельмі важны напрамак работы банкаўскай сістэмы з насельніцтвам — забеспячэнне даступнасці банкаўскіх паслуг для кожнага жыхара рэспублікі. Неабходна, каб самы шырокі спектр аперацый і электрычнай сувязі да істэмаў быў зручнай для кліента.

— **Якія на будучае прагнозы банкаўскіх спецыялістаў па курсу беларускага рубля?**

— Найбольш вірагодным дыяпазонам, у якім будзе знаходзіцца афіцыйны курс беларускага рубля на 1 студзеня 2007 года, Нацыянальны банк лічыць межы ад 2130 да 2150 долараў за 1 доллар ЗША.

Што датычыцца курсовай палітыкі на наступны год, неабходна сказаць, што ў сваёй працы Нацыянальны банк кіруецца яе задачамі, пастаўленымі ў Асноўных напрамках грашова-кредытнай палітыкі на 2007 год. Пры ўстанавленні калідора магчымых змяненняў афіцыйнага абменнага курса намятае на наступны год, з неабходнасці дасягнення мэты па зніжэнню інфляцыі і іншых эканамічных задач. Пры гэтым улічваліся аэкіні хістання сусветных валют. У гэтых умовах афіцыйны курс беларускага рубля да долара ЗША прагназуецца ў калідоры значэння плюс-мінус 2,5 працэнта ад узроўню на пачатак 2007 года. З улікам магчымых хістанняў курса райскага рубля да долара ЗША афіцыйны курс беларускага рубля да райскага рубля будзе знаходзіцца ў дыяпазоне — плюс-мінус 4 працэнты.

Забеспячэнне стабільнасці беларускага рубля ажака становачэ ўздзеянне на эканамічны працэс ў Беларусі, у тым ліку і на рост дабрабыту грамадзян краіны.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

Чаму я выпісваю «Звязду»?

«Дзякуй, што не адмаўляецца ад роднай мовы, ад сваіх каранёў»

Вашу газету пачала выпісваць, калі была студэнткай, напрыканцы 80-х гадоў, і толькі таму, што яна была афіцыйным выданнем, друкавалася тэксты законаў. Быў час, калі хацелася нешта змяніць у сваім жыцці, таксама і памяншаць газету. Але ж, прагледзеўшы іншыя газеты, усім сямейным саветам вырашылі: не, няхай застаецца «Звязда».

Ціпер мы жывём асобна ад бацькоў, але яны, Ніна Валяр’янаўна і Яўген Сцяпанавіч Вяселкі, таксама не адмовіліся ад роднай газэты. Абодва яны інваліды другой групы, з цяжкасцю рухаюцца, але газету сустракаюць з радасцю. Спладзірае, што наша газета таксама не зменіцца, будзе радаваць нас роднай мовай, любімымі рубрыкамі. Ведаем, што ад рэкламы не збавіцца, але трэба размяржаваць інфармацыю такім чынам, каб у адным нумары яна была разнастайнай.

Паведамлю пра адзін выпадак. Працую я ва ўніверсітэце, на правазнаўчай кафедры. На жаль, на беларускай мове ў нас нічога не выкладаецца і амаль

Цёплыя пісьмы Дынастыя медыкаў

У гэтую суботу Рыгор Паўлавіч і Нэла Мікалаўна Шорах адзначаюць залатое вяселле, 50 гадоў сумсенага жыцця. Гэта цудоўная, паважаная сям’я. Рыгор Паўлавіч — доктар медыцынскіх навук, прафесар, хірург, заслужаны дзечяй навукі, вядомы чалавек у нашай рэспубліцы і за мяжой. Многія людзі ўдзячныя яму за тое, што яго дзецьчыны, чарадзейныя рукі выратавалі іх ад смерці і хвароб. А колькі маладых спецыялістаў, якія вучыліся на яго шматлікіх навуковых работах, ён выхаваў і навучыў!

Рыгор Паўлавіч — цудоўны сем’янін, апантаны трыбнік і пчалавод.

Яго жонка, Нэла Мікалаўна, таксама доктар, акуліст, яна ўсяляк старалася падтрымліваць свайго мужа, ствараючы ўтульнасць, спакойную хатнюю абстаноўку, і выхоўваць дзцяей — сына Сяргея і дачку Ірыну, якія таксама сталі медыцынскімі работнікамі. Сын Сяргей — кандыдат медыцынскіх навук, хірург, дацэнт, пайшоў па слядах бацькі. Яго жонка Алена — урач-кардыёлаг, паважаны спецыяліст. Дачка Ірына — урач-гінеколаг, карыстаецца вялікім аўтарытэтам сярод хворых. Унучка Верака — таксама ў будучым медработнік вышчэй ў медыцынстве.

А яшчэ падрастае другая ўнучка — Дашчэка, якая таксама марыць стаць урачом. Жадаем нашым Юліярам доўгіх гадоў жыцця, здароўя, шчасця і дабрабыту.

Сям’я Зубавых, г. Мінск.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

«Гарачы» тэлефон «Звязды» 287-17-41

Надбаўкі апальшчыку не маглі быць абяцаняы

Галіна Станіславаўна Арцісевіч з вёскі Пёскі Мастоўскага раёна дорай сезон працуе апальшчыкам у мясцовым паштовым аддзяленні. Працоўны дзень, паводле яе слоў, складае восем гадзін. Аклад — 140 тысяч рублёў.

— А як жа з зацверджанай кіраўніком дзяржавы мінімальнай аплаты працы ў 157 тысяч рублёў? За лістапад а атрымала 125 тысяч, праўда, і ацпяпальны сезон пачаўся з 8-га чысла. Летас мне абяцалі нейкую надбаўку, але я пакуль яе не атрыmlыла. Працую другі год, але сезона — з лістапада па красавік, — гаварыла заўяніца.

Па каментарыі мы звярнуліся ў Мастоўскі РУП «Гродзенскі філіял РУП «Белпошта». Там папярэдне паднялі ўсе патрэбныя дакументы, пасля чаго прадаставілі рэдакцыі падрабязныя тлумачэнні.

Галіна Станіславаўна Арцісевіч працуе ў паштовым аддзяленні апальшчыкам з тарыфнай стайкай у памеры 140 148 рублёў. Яна ўстаноўлена на падставе пункта 17 раздзела 2 дадатка 2 да Умоў аплаты працы, зацверджаных загадам Гродзенскага філіяла РУП «Белпошта» ад 28.01.2006 г. № 67. Умовы аплаты працы распрацаваны ў адпаведнасці з Працоўным кодэксам Рэспублікі Беларусь і Адзінай тарыфнай сеткай работнікаў Рэспублікі Беларусь, зацверджанай пастановай Мін-

ЛЮСТЭРКА 7

21 СЕННЯ 2006 г. **ЗВЯЗДА**

нікто ніога навуковага не піша. Але аднойчы падчас дзяржэкзамену выкладчыкі сабраліся на кафедры і на вочы нам трапіла «Звязда», якую прынеслі студэнты, каб нечым заняць дзяржкам’яно. Каб вы ведалі, якое папучдэ гонару хапіла мяне, калі яны, гартачы газету Узад-уперад, толькі і змглі вымавіць: «Это же надо! Вся полностью на белорусском языке! Наверное, единственный номер». Я адказала, што ўжо больш за 15 гадоў выпісваю яе, і яна ўжо на беларускай мове». У адказ пачула: «Гэта ж траба! Абавязкова траба пачытаць». «Такую газету можна было б і выпісаць» — было адказам на маю рэкламу рубрык «Звязды».

Так што, думаю, падпісчыку у вас набольшыцца і яшчэ. Вы шмат матэрыялу друкуеце пра якасцуду пра іх клопаты, але ж і мы, гараджане, любім і чытаем нашага сябра. Таму не забывайцеся і пра нас. І калі ласка, не змяняйце колькасць гістарычнага матэрыялу.

г. Гродна.

Наталля БАДЗЯК.

БЕЛАРУСКІЯ МАНЕТЫ — ПАПУЛЯРНЫЯ

Аб’ёмы продажаў памятных манет з 2002 года штогод узрастаюць удвая

Дзесяць гадоў таму Нацыянальны банк краіны пацуду выпуску ў абарачэнне памятных манет: першая з іх была прысвечана 50-годдзю ААН. А на сёння распрацавана ўжо 11 серый памятных манет і адкачана 86 іх наміненняў.

На сустрэцы з журналістамі намеснік старшын праўлення Нацыянальнага банка Уладзімір Сянько зазначыў, што ўвесь тыраж разыходзіцца ўсёга за тыдзень. Тым больш, што для задавальнення попыту людзей з розным узроўнем даходу дызайны манет дубіраваны ў розных металлах. Паводле даных на пачатак снежня, на ўнутрым рынку, пачынаючы з 1997 года, было рэалізавана прыкладна 9800 запалчых манет, 201 000 сярэбраных і амаль 202,5 тысячі медна-нікелевых манет. А на знешнім рынку ў 1996 года куплена 94 350 памятных манет. У адрозненне ад манет іншых краін, беларускія на знешнім рынку не залежваюцца. Як па дызайну, так і па спектру розных тэхналогій, што прымяняюцца, наш «прадукт» выгнад адрозніваецца. Нацыянальны банк актыўна эксперыментуе ў галіне прымянення новых тэхналогій. Так з’явіліся манеты з аксідзіраваннем, устаўкамі з каштоўных і штучных камяняў, эмалямі, тампадрукаваннем, мікрашрыфтамі, з прыпрасоўкай залатой фольгі, галаграмай і т.п.

У хуткім часе гадоўны банк парадзе нумізматыў выпускам новай манеты ў рамках міжнародных манетных праграм. Праўда, яе тыраж будзе абмежаваны — усго 99 штук, з якіх на ўнутраны рынак «выставяць» толькі 10 штук. Набыць навінку змогуць толькі заўзятая, і што самае гадоунае, багатаы калекцыянеры: кошт яе складае кал 4 тысяч долараў ЗША.

Каментуючы размовы, якія хадзяць наконнт магчымаў удзвення ў абарачэнне купюры наміналам 200 тысяч рублёў, Уладзімір Сянько сказаў,

РОЗНЫЯ ДЗЕТКІ І ДЗІЎНЫЯ СУСЕДКІ

3 21 па 24 снежня ў сталіцы ў кінатэатрах «Аўрора», «Мір», «Перамога» і «Цэнтральны» пройдзе чарговыя эксклюзіўныя паказы фільмаў праекта «КІНАфармат 4x4».

Кінамайстрамі Даніі створана меладрама «Мыла». Гэта фільм аб каханні, для якога пол не мае значэння. На Берлінскім МКФ-2006 карціна ўдастоена гран-пры журы і прыз за лепшы дэбют.

Пацёрта трыццацігадовая бландзіна Шарлота зб'ягае ад дэспата-мудрага на здымку жыллошчы. Яе суседкай з'яўляецца Вераніка — сарамлівы трансвестыт, які падрабляе швачкай і прастытуткай.

Зборнік складаецца з сямі кароткаметражных фільмаў, аб'яднаных тамай цяжкага становішча дзяцей у розных кутках планеты. Мехдзі Шарыф, напрыклад, расказвае аб афрыканскіх дзецях з аўтаматамі ў руках.

Педэфілія апошнім часам — частая госця ў амерыканскім кіно. У трылеры «Ледзянец», які выходзіць на экраны сталіцы, актуальную праблему не абміраюць і не разглядаюць пад новым вуглом.

У фільме дзімаліся таксама Трына Дзірхольм, Франк Ціль, Крысціян Тафрул.

На Берлінскім МКФ-2006 была прадставлена і новая французская містычная кінакамеда «Навука сну».

У роліх: Гаэль Гарсія Берналь, Шарлота Гейнсбура, Ален Шаба, Місан, Элен Пайдж, Сандра О, Джэніфер Холмс.

Раман КОСЦІН.

РЭЦЭПТЫ І САКРЭТЫ НАВАГОДНЯГА СВЯТА

Суграмадзянам, у якіх у доме няма «скрыні з блакітным экранам», можна спачуваць або зайздросціць — кожны вырашае для сябе. А тэлеканал год ад году ўсё адно не застаецца нічога іншага, як рыхтаваць адмысловыя святочныя праекты (у глыбокім сакрэце ад канкурэнтаў) або паказваць нейміруючы кінакласіку — для тых, хто не ўяўляе свята без тэлевізара.

Першы: шаноўнае спадарства, балі! На каталіцкае Раство, 25 снежня, па традыцыі канал паказа (у запісе) Каляднае пасланне Папы Рымскага «Гораду і Свету».

Аднак асноўным навагоднім праектам канала стане сумесная з «Прэзідэнцкім спартыўным клубам» акцыя «Навагодні балі-2007. Героям спорту». З 20 лістапада па 15 снежня спартыўныя бальшчыкі з усёй Беларусі галасавалі за сваіх герояў — лепшых спартсменаў, трэнераў, каманды і клубы — у 14 намінацый.

Уласна кажучы, праект складаецца з дзвюх частак: цырымонія ўзнагароджання (адкрыцця прыкладна з паловы адзінаццатай) і сам балі (папачна пасля перамоў Прэзідэнта і бою курантаў).

АНТ: мора смеху і душэўныя песні. Канцэрты-зборнікі кілапаў, у якіх добра знаёмыя беларускія артысты выконваюць добра знаёмыя (але, натуральна, перапрацаваныя на новы лад) беларускія, расійскія і сусветныя хіты, сталі ўжо своеасаблівай візіткай Агульнанацыянальнага тэлебачання.

Канцэрты-зборнікі кілапаў, у якіх добра знаёмыя беларускія артысты выконваюць добра знаёмыя (але, натуральна, перапрацаваныя на новы лад) беларускія, расійскія і сусветныя хіты, сталі ўжо своеасаблівай візіткай Агульнанацыянальнага тэлебачання.

31 снежня ў 20.40 не пралуціце святочнае навагодняе выпуск «Камедзі Клуб», дзеля якога маскоўскія рэдактары спецыяльна вылучылі назвы незнаёмых раённаў Шабаўні і Серабранка, а беларускія ўдзельнікі рабілі тэлезору ка звычайнага парасяці... Якасць гумару гарантавана.

У рэдакцыю патэлефанаваў наш пастаянны чытач Мікалай Мікалаевіч з Карэліцкага раёна, які папрасіў расказаць пра ўмовы вырошчвання землянога арэха ва ўмовах Беларусі.

Арахіс (земляны арэх) мае важнае харчовае значэнне. Яго насенне змяшчае да 65 працэнтаў тлушчу і да 35 працэнтаў бялку.

Арахіс — цэпалюбівая расліна да доўгім вегетацыйным перыядам (120—160 сутак). Насенне прарастае пры 12—14°C, аптымальная тэмпература для росту і развіцця — 25—30°C.

Арахіс — цэпалюбівая расліна да доўгім вегетацыйным перыядам (120—160 сутак). Насенне прарастае пры 12—14°C, аптымальная тэмпература для росту і развіцця — 25—30°C.

Арахіс — цэпалюбівая расліна да доўгім вегетацыйным перыядам (120—160 сутак). Насенне прарастае пры 12—14°C, аптымальная тэмпература для росту і развіцця — 25—30°C.

Арахіс — цэпалюбівая расліна да доўгім вегетацыйным перыядам (120—160 сутак). Насенне прарастае пры 12—14°C, аптымальная тэмпература для росту і развіцця — 25—30°C.

Арахіс — цэпалюбівая расліна да доўгім вегетацыйным перыядам (120—160 сутак). Насенне прарастае пры 12—14°C, аптымальная тэмпература для росту і развіцця — 25—30°C.

Арахіс — цэпалюбівая расліна да доўгім вегетацыйным перыядам (120—160 сутак). Насенне прарастае пры 12—14°C, аптымальная тэмпература для росту і развіцця — 25—30°C.

СТБ: ад нашага стала вашаму. Галоўны сталічны тэлеканал адзначае навагодняе надыходзячы 2007 год 2,5-гадзінным комплексным меню з некалькіх страў — музыкі, вішаванню і незвычайных навагодніх гісторыяў.

Самыя знакамітыя навагоднія тэлепраграмы — «Стол прывітанняў» СТБ. Галоўны сталічны тэлеканал адзначае навагодняе надыходзячы 2007 год 2,5-гадзінным комплексным меню з некалькіх страў — музыкі, вішаванню і незвычайных навагодніх гісторыяў.

Дзів СТБ сёлета — «Новы год надварот». Чаму надварот? Бо звычайна святочная нон прыходзіць у кампаніі зорак, пад іхнія спевы, жарты і гісторыі. А пра тое, што адбываецца зусім побач — хоць бы ў суседзях — многія забываюцца.

ЛАД: актыўна і па-сямейнаму. Навагодні эфір канал пачынае адлічваць з панядзелка 25 снежня — прадстаўляючы французскі праект «Легенды Зоркі Пекіногага шчырка».

Усе будуць танчыць, а Дамітрый Карас... заспявае. Праграма-асарці, складзеная з вішаванню ад вядомых людзей і песень лад карэе, прыкладна ў 2.20 нон зменіцца трансляцыя чмпіянату свету па танцах латвінаамерыканскай праграмы (будуць паказаны паўфінал і фінал саборніцтваў).

Вікторыя ЦЕЛЯШУК. Фота аўтара і прэс-служба тэлеканалаў.

Міністэрства сувязі і інфармацыі Рэспублікі Беларусь уводзіць у паштовае абарачэнне марку «Шклоўская ратуша» (мастак Алена Фалдзеева) і маркі «3 Новым годам» (мастак Іван Лукін), падрыхтаваныя выдвядцэнтрам «Марка» РУП «Белпошта».

Рашенне Правлення ОАО «Белагпромпбанк» ад 14.12.2006 № 80

УСЛОВИЯ ДОГОВОРА БЛАГОТВОРИТЕЛЬНОГО СЧЕТА

1. Права і абавязанні сторон.

1.1. Банк обязуется:

1.1.1. Открыть счет Владельца счета в белорусских рублях или иностранной валюте в день заключения настоящего договора, при условии предоставления Владельцем счета необходимых документов, предусмотренных законодательством Республики Беларусь и локальными нормативными правовыми актами Банка.

1.1.2. Осуществлять без взимания вознаграждения (платы) по счету следующие операции при условии предоставления Банку установленных законодательством Республики Беларусь документов в порядке и сроки, установленные законодательством Республики Беларусь и локальными нормативными актами Банка:

1.1.2.1. зачисление поступивших в безналичном порядке или внесенных наличных денежных средств на имя Владельца счета;

1.1.2.2. выдачу наличных денежных средств в пределах остатка денежных средств на счете.

1.1.2.3. Выдача наличных денежных средств осуществляется по первому требованию Владельца счета при наличии кассовых ресурсов или в срок не позднее трех рабочих дней с момента получения заявления Владельца счета о выдаче денежной наличности.

1.1.3. Оказывать Владельцу счета иные услуги по счету, в порядке, предусмотренном законодательством Республики Беларусь и локальными нормативными правовыми актами Банка.

1.1.4. Выдавать выписки по счету по первому требованию Владельца счета или лица, им уполномоченного.

Сёння Сонца Месяц. Мінск — 8.26 15.49 7.23. Віцебск — 8.23 15.31 7.08. Мгар'ёль — 8.16 15.39 7.23. Гомель — 8.04 15.45 7.41. Гродна — 8.39 16.06 7.27. Брэст — 8.31 16.15 7.44.

Надвор'е на зяўра. Абазначэнні воблачкі: невялікі дождж, невялікія геамагнітная буря, невялікія геамагнітныя узрушэнні, няма прыкметных геамагнітныя узрушэнняў.

...у суседзях. ВАРШАВА +3 — +5 °C. МАСКВА 0 — +2 °C. ВІЛЬНІЮС +2 — +4 °C. РЫГА +5 — +7 °C. КІЕЎ 0 — +2 °C. С-ПЕЦЯРБУРГ +3 — +5 °C.

21 снежня 1796 год — на Маладзечаншчыне нарадзіўся Тамаш Зан, беларускі паэт, удзельнік нацыянальна-вызваленчага руху, адзін з арганізатараў і кіраўнікоў віленскіх тайных таварыстваў і студэнцкай моладзі.

1913 год — «нарадзіўся» красворд. Лічыцца, што «башкам» першага красворда (cross-word puzzle) быў нью-йоркскі журналіст Артур Уін.

«Паэту пасрэдных радкоў ніколі не даруюць ні людзі, ні багі, ні кніжныя лаўкі».

УСМІХНІМСЯ! Арабскі шэйх загахаўся ў нашу дзівічынню. Яе бацька расказвае сабрам:

— Караці кажучы, ён мне кажа: калі вы аддасце за мяне вашу дачку замуж, дык я заплачу за яе столькі золата, колькі яна важыць. Ну, я яму адказаваў, што ў такім пытанні спышчацца нельга. Пагаворым праз месяц!

— Так, ты маеш рапую. Гэтыя шэйхі з іх дзівіўнымі жаданымі і магчымасцямі... Тут трэба думаць.

— Тут не думаць трэба, а дзеўчыну карміць!!!

Прыгожая жанчына радуе мужыцкае вока, непрыгожая — жаночае.

Толькі наш чалавек, пачуўшы словы «сто грамаў», не пытаецца: «Чаго?»

данную інфармацыю на сваіх стэндах.

1.3.3. Контролировать операции по счету Владельца счета в целях выполнения требований Закона Республики Беларусь «О мерах по предотвращению легализации доходов, полученных незаконным путем, и финансирования террористической деятельности»;

1.3.4. Не принимать наличные денежные средства в иностранной валюте монетами для их зачисления на благотворительный счет.

1.4. Владелец счета имеет право:

1.4.1. Распоряжаться денежными средствами, находящимися на счете, лично или через уполномоченных лиц в соответствии с законодательством Республики Беларусь и настоящим договором.